



# Advies

## Kijk op de KSP

---

Naar een beter zicht op de KSP als systeem en meer inzicht in de samenhang tussen kwalificaties

## Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Vertrekpunten voor de aanbevelingen .....	5
3.	Aanbevelingen.....	7
4.	Gerelateerde thema's over politieonderwijs, leren en ontwikkelen .....	11
5.	Tot slot.....	12
	<b>Bijlage 1: Adviesvraag van het ministerie van Justitie en Veiligheid .....</b>	<b>13</b>
	<b>Bijlage 2: Inzichten voor een samenhangende Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP) .....</b>	<b>155</b>

## Inleiding

Dit advies is het antwoord van de Politieonderwijsraad op een vraag van de minister van Justitie en Veiligheid van 17 november 2022<sup>1</sup>. In de adviesvraag wordt de context geschetst van de vernieuwing van de kwalificatiestructuur politieonderwijs (hierna: KSP) en de bijdrage die de set van (indertijd) 15 nieuwe basiskwalificaties daaraan heeft geleverd<sup>2</sup>. Vanuit deze context verzoekt de minister aan de Raad om over het volgende te adviseren.



*“Aan de hand van de stelseltoets heeft de POR laten zien dat de nieuwe KSP21 een samenhangend en gedifferentieerd geheel vormt. Vanuit het oogpunt van doorlopende leerlijnen werpt dit de vraag op of er sprake is van een logische samenhang tussen de KSP21 (de basiskwalificaties) en de vakspecialistische kwalificaties. Is er een heldere verbinding tussen enerzijds de kwalificaties, die toegang geven tot het beroep en anderzijds de kwalificaties, die gericht zijn op vervolgopleidingen? Welke mogelijke verbeteringen t.a.v. een samenhangend geheel van kwalificaties zijn er volgens de Raad? En kan de Raad mij adviseren over het geheel van kwalificaties en het daarop geboden politieonderwijs van de Politieacademie?”*

In september 2023 constateerde de Raad dat de KSP een complex geheel is geworden. De adviesvraag is hierop verbreed, in overleg met het ministerie van Justitie en Veiligheid, door te onderzoeken welke mechanismen een rol spelen bij het ontstaan van deze complexiteit.

Dit advies bevat aanbevelingen aan de bij het Politieonderwijs betrokken partijen met betrekking tot de KSP, gericht op:

- Het vergroten van het inzicht in de KSP en samenhang tussen alle vastgestelde kwalificaties.
- Het reduceren van vermijdbare complexiteit van de KSP.

### 1.1 Totstandkoming van het advies

In het kader van de adviesvraag van de minister van Justitie en Veiligheid is de Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP) onder de loep genomen. Daarbij is de mate van samenhang tussen alle kwalificaties in de KSP onderzocht en is gekeken naar de complexiteit van de KSP als stelsel, gezien de constatering van de Raad dat de KSP een complex geheel is. De analyse is uitgemond in een uitgebreide notitie, getiteld ‘Inzichten voor een samenhangende Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP)’ waarmee de Raad in zijn vergadering van 23 mei 2024 heeft ingestemd<sup>3</sup>. Deze notitie is opgenomen als bijlage 2 bij dit advies.

De aanbevelingen in dit advies vloeien voort uit bovengenoemde analyse en de nadere bespreking daarvan met alle leden van de raadscommissie Kwalificaties. Een aantal thema’s ten aanzien van het

---

<sup>1</sup> Adviesvraag bewaken en onderhouden kwalificaties politieonderwijs en adviesvraag procedure heimelijke kwalificaties, 17 november 2022. De adviesvraag van het ministerie is opgenomen in bijlage 1.

<sup>2</sup> Inmiddels zijn er 16 nieuwe basiskwalificaties, nadat het ministerie van Justitie en Veiligheid de kwalificatie Politieboa in januari 2024 heeft vastgesteld.

<sup>3</sup> De Raad had enkele opmerkingen over de notitie, die verwerkt zijn in de bijgesloten versie.

politieonderwijs en leren en ontwikkelen van politiemedewerkers, die naar voren kwamen bij het opstellen van de aanbevelingen, vallen buiten de reikwijdte van dit advies. De Raad acht het van belang om deze thema's te benoemen. Daarom staan deze vermeld in paragraaf 4.

## **1.2 Opbouw van het advies**

Hiermee is de opbouw van dit advies als volgt:

- Vertrekpunten voor de aanbevelingen (par. 2)
- Aanbevelingen (par. 3)
- Gerelateerde thema's over politieonderwijs, leren en ontwikkelen (par. 4)
- Afsluiting (par. 5)

## Vertrekpunten voor de aanbevelingen

In de notitie 'Inzichten' is de KSP uitvoerig beschreven. Er is aandacht besteed aan de ontstaansgeschiedenis van de KSP en de ontwikkeling die deze de afgelopen decennia heeft doorgemaakt. Een aantal aspecten uit de notitie stippen we aan in deze paragraaf als opmaat naar de aanbevelingen die hieruit voortkomen.

V1. De Politiewet 2012 vormt het wettelijk kader voor de KSP. Voor het wettelijk kader geldt 'pas toe of leg uit'. Er is geen aanleiding om hierin verandering aan te brengen.

V2. De Politiewet 2012 schrijft voor dat de KSP een 'samenhangend en gedifferentieerd geheel' vormt. Hiervan is sprake als er duidelijke doorlopende leerlijnen zijn en er geen (niet-functionele) overlap is tussen kwalificaties, en er ook geen hiaten zijn tussen kwalificaties.

V3. De KSP heeft twee functies. Het is een instrument om:

1. Richting te geven aan politie-examens en -opleidingen;
2. Verantwoording af te leggen aan de minister van Justitie en Veiligheid over de vereiste bekwaamheden van politiemedewerkers.

V4. De KSP bestaat uit basiskwalificaties en vakspecialistische kwalificaties. De kwalificaties verschillen van elkaar in breedte en oriëntatie.

### De **basiskwalificaties**:

- Bieden toegang tot de politieberoepen en de bevoegdheden die daarbij horen.
- Zijn brede kwalificaties, gebaseerd op één van de zes beroepsprofielen (vastgesteld in 2019).
- Zijn gericht op verschillende vormen van inzetbaarheid in de politieberoepen:
  - Generieke inzetbaarheid
  - Specifieke inzetbaarheid
  - Inzetbaarheid als BOA
- Hebben een beoogde levensduur van 8 à 10 jaar.

### De **vakspecialistische kwalificaties**:

- Zijn gericht op een functie, taak, rol of werkterrein binnen het operationeel politiewerk. Ook is er een aantal pedagogische kwalificaties gericht op operationele begeleiding en training (OBT).
- Sluiten aan op een basiskwalificatie voor het politieonderwijs.
- Hebben een beoogde levensduur van 3 jaar.

V5. De combinatie van basiskwalificaties en vakspecialistische kwalificaties in één stelsel onder één wettelijk kader maakt dat de KSP een inherent complex geheel vormt. Deze complexiteit komt voort uit de aard van de KSP en is daarmee onontkoombaar.

V6. De KSP is een vorm van ‘gekanaliseerde frictie’; het is een instrument om verschillende perspectieven en belangen vroegtijdig af te wegen bij de aansluiting van het politieonderwijs op het politiewerk. Hierbij gaat het om het perspectief van:

- De politieorganisatie als werkgever
- De Politieacademie als aanbieder van politieonderwijs
- Het regulier onderwijs
- De vakorganisaties
- Het bevoegd gezag (Openbaar Ministerie en openbaar bestuur)
- De politiemedewerker
- Het ministerie van Justitie en Veiligheid



V7. Een kwalificatie beschrijft de vereiste kennis, houding en vaardigheden van een startbekwame politiemedewerker voor een politieberoep, -functie, -taak, -rol of werkterrein.

V8. Politiemedewerkers leren en ontwikkelen zich op verschillende manieren. Het volgen van een politieopleiding aan de Politieacademie, die is gebaseerd op een kwalificatie, is hiervan een voorbeeld. Daarnaast gaat het om informeel leren van en met collega's, non-formeel leren via veldacademies, et cetera.

Deze andere vormen van leren zijn inhoudelijk niet gebaseerd op de KSP. Wel is het van belang dat deze qua inhoud voldoende aansluiten op de kwalificaties, waar dit relevant is. Hiermee bedoelen we dat er geen sprake is van (ondoelmatige) overlap of hiaten.

V9. Sommige vakspecialistische kwalificaties hebben het stempel 'heimelijk'. De aanbevelingen hierna hebben ook betrekking op deze categorie, met een kanttekening bij aanbeveling A11.

## Aanbevelingen

Onderstaande aanbevelingen zijn gericht op het vergroten van het inzicht in de KSP als systeem en in de samenhang tussen alle vastgestelde kwalificaties. Ook beoogt de Raad hiermee vermijdbare complexiteit van de KSP te reduceren. De aanbevelingen hebben betrekking op:

- De KSP als systeem (A1 tot en met A8);
- Een verbeterde samenhang tussen kwalificaties (A9 tot en met A11);
- Het ontwikkelen van en adviseren over kwalificaties (A12 en A13);
- De samenhang tussen kwalificaties en opleidingen (A14);
- Het evalueren van de voorgestelde werkwijze (A15).

### **Over de KSP als systeem**

A1. Accepteer dat de KSP als systeem *by nature* ingewikkeld is. Er zijn nauwelijks mogelijkheden tot het reduceren van complexiteit door aanpassingen van het systeem zelf.

A2. Erken de variatie aan kwalificaties in de KSP en het onderscheid tussen basiskwalificaties en vakspecialistische kwalificaties.

A3. Zorg ervoor dat bij de **basiskwalificaties** het accent ligt op onderwijslogica. Dit betekent het volgende:

- a. De kwalificaties zijn herkenbaar binnen en buiten de Politie. Hiertoe zijn NLQF-niveaus en –descriptoren de leidraad bij het ontwikkelen ervan.
- b. In het geval van **generieke inzetbaarheid** zijn:
  - i. De afsluitende waardepapieren van de bijbehorende opleidingen wat betreft niveau gelijkwaardig aan het regulier beroepsonderwijs.
  - ii. De kwalificaties inhoudelijk gericht op (1) het voorbereiden op het uitoefenen van de politietaak, (2) het bijdragen aan de algemene vorming en persoonlijke ontplooiing van de student en (3) bijdragen aan het maatschappelijk functioneren van de student. Dit is de zogeheten drievoudige kwalificering (art. 85 Politiewet 2012).

A4. Zorg ervoor dat bij de **vakspecialistische** kwalificaties het accent ligt op de HR-logica. Dit betekent het volgende:

- a. De kwalificaties zijn herkenbaar binnen de Politie, en zo mogelijk ook buiten de politieorganisatie.
- b. Hiertoe worden de doelgroepen voor deze kwalificaties geduid in herkenbare termen.
- c. De descriptoren van het NLQF worden gebruikt bij het ontwikkelen van de kwalificaties, waar dit mogelijk is.
- d. De kwalificaties bereiden de student primair voor op het uitoefenen van de politietaak. De kwalificaties zijn doorgaans niet gericht op de algemene vorming en persoonlijke ontplooiing van de student of diens maatschappelijk functioneren als burger. Inhoudelijk is er dus geen sprake van drievoudige kwalificering, zoals omschreven in art. 85 Politiewet 2012.

A5. Weeg aan de hand van de volgende leidraad af of een kwalificatie nodig is.

Een kwalificatie is nodig wanneer examinering van de vereiste kennis, houding en vaardigheden (hierna: KVH) noodzakelijk is. Dit is het geval wanneer de aard van het betreffende politiewerk vereist dat de politiemedewerker aantoonbaar bekwaam is, binnen de politieorganisatie en daarbuiten. Dit geldt in de volgende gevallen:

- Het is in wet- en regelgeving vastgelegd dat de politiemedewerker aantoonbaar bekwaam moet zijn om het beroep, de functie, taak, rol of handeling uit te mogen voeren,
- of;
- Het is in korpsbeleid vastgelegd dat de politiemedewerker aantoonbaar bekwaam moet zijn om het beroep, de functie, taak, rol of handeling uit te mogen voeren.

A6. Het kan voorkomen dat de Raad een noodzaak ziet tot het examineren van politiemedewerkers, waar dit (nog) niet is voorzien in wet- en regelgeving of korpsbeleid. Dit kan zich voordoen in uitzonderingsgevallen, bijvoorbeeld (niet uitputtend):

- Politieacademie en/of Politie hebben behoefte aan nader advies van de commissie Kwalificaties of willen een beroep doen op de expertise van de commissie.
- Examinering wordt wenselijk geacht vanuit het perspectief van (andere) belanghebbende partijen in het politieonderwijs.

Laat in deze gevallen de Raad het initiatief nemen om een kwalificatie te agenderen.

A7. De KSP en het LFNP zijn verschillende instrumenten met verschillende doelen. Zorg ervoor dat de KSP en het LFNP uitsluitend op de volgende manier met elkaar zijn verbonden:

- a. Bij kwalificaties wordt in herkenbare termen geduid voor welke doelgroep de kwalificatie is bestemd.
- b. Nadat een kwalificatie is vastgesteld door de minister van Justitie en Veiligheid, wordt deze als certificeringseis opgenomen in het opleidingsprofiel van (de) relevante LFNP-functie(s).

A8. Wees bij het ontwikkelen van en adviseren over kwalificaties zorgvuldig in het gebruik van terminologie. Maak ten aanzien van kwalificaties duidelijk wat wordt bedoeld met relevante begrippen, bijvoorbeeld de term ‘certificaat’ en pas dit consequent toe.

### ***Ter verbetering van de samenhang tussen alle kwalificaties***

A9. Versterk de samenhang tussen kwalificaties als volgt:

- a. Voeg verwante kwalificaties samen waar dit zinvol en/of mogelijk is.
- b. Zorg ervoor dat kwalificaties zijn voorzien van de volgende kenmerken:
  - i. Onderbouwing van de reden tot het opstellen van de kwalificatie
  - ii. NLQF-niveau<sup>4</sup> (*indien mogelijk*)
  - iii. Doelgroep (*in herkenbare termen*)

---

<sup>4</sup> NLQF: Nederlands Kwalificatieraamwerk. In dit raamwerk van 8 niveaus zijn alle kwalificaties opgenomen die door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) worden erkend. Daarnaast kunnen kwalificaties van andere (private) onderwijsaanbieders die niet door het ministerie van OCW worden erkend, in dit raamwerk worden ingeschaald. Dit maakt het eenvoudiger om kwalificaties wat betreft niveau met elkaar te vergelijken. Vanuit het politieonderwijs is de opleiding Politieagent GGP (niveau 4) onlangs ingeschaald in het NLQF, op niveau 4.



- iv. Samenhang: welke kwalificatie(s) is (zijn) voorwaardelijk
- c. Voorzie alle vastgestelde kwalificaties van bovenstaande kenmerken, waar deze nog ontbreken.

A10. Beschrijf kwalificaties op een eenduidige manier en op een vergelijkbaar abstractieniveau. Pas het format van vakspecialistische kwalificaties waar nodig aan, zodat zichtbaar is wat de kern van de kwalificaties is (die de minister vaststelt op advies van de Raad) en wat informatie is over de context van de kwalificatie.

A11. Vergroot het inzicht in en de gebruikersvriendelijkheid van de KSP als volgt:

Orden alle vastgestelde kwalificaties en breng (*letterlijk*) in beeld hoe deze zich tot elkaar verhouden.

- a. Gebruik bij deze visualisatie een herkenbare indeling;
- b. Deel de vakspecialistische kwalificaties in op basis van de mate van specialisatie in het betreffende politiewerk.

*Deze aanbeveling is ook gericht op de heimelijke kwalificaties. De visualisatie hiervan zal via de bestaande werkwijze voor heimelijke kwalificaties worden ontwikkeld.*

### ***Het ontwikkelen van en adviseren over kwalificaties***

A12. Onderwijsteams bij de Politieacademie zijn op dit moment verantwoordelijk voor het ontwikkelen van vakspecialistische kwalificaties. Heroverweeg deze taakverdeling en onderzoek hoe de ontwikkeling van deze kwalificaties op een passende manier kan worden gerealiseerd.

A13. Advisering over kwalificaties gaat over nieuwe kwalificaties, het bijstellen van bestaande kwalificaties en het laten vervallen van bestaande kwalificaties. Richt deze advisering door de commissie Kwalificaties en Raad in aan de hand van twee vragen:

- a. Is examinering noodzakelijk, en daarmee een kwalificatie aan de orde, of kan de politiemedewerker op een andere manier aantonen dat hij of zij voldoende bekwaam is?
- b. Zijn de vereiste KVH voor het betreffende politiewerk goed beschreven?<sup>5</sup>

Als de concept-kwalificatie gereed is, adviseert de commissie Kwalificaties aan de Raad of de vereiste KVH voor het betreffende politiewerk goed zijn beschreven. Hierbij kijkt de commissie ook naar de context van de kwalificatie en toetst zij de kwalificatie aan de afgesproken toetscriteria.

De Raad adviseert vervolgens de minister van Justitie en Veiligheid over vaststelling van de kwalificatie en publicatie in de Regeling Politieonderwijs.

---

<sup>5</sup> Deze tweede vraag is niet aan de orde bij advisering over het laten vervallen van bestaande kwalificaties.

### ***Samenhang tussen kwalificaties en opleidingen***

A14. Zorg ervoor dat het wettelijk verplichte register van politieopleidingen er komt, conform art. 87 lid 6 Politiewet 2012<sup>6</sup>. De relatie tussen de kwalificaties en de bijbehorende politieopleidingen maakt deel uit van dit register.

### ***Evaluatie van de voorgestelde werkwijze***

A15. Evalueer de hierboven voorgestelde werkwijze na vijf jaar.

---

<sup>6</sup> Dit luidt: De directeur van de Politieacademie draagt zorg voor de aanleg, het beheer en de bekendmaking van een centraal register politieopleidingen waarin de relatie met de kwalificatiestructuur en de onderliggende kwalificatiedossiers van de onderscheiden politieopleidingen zijn opgenomen.

## Gerelateerde thema's over politieonderwijs, leren en ontwikkelen

Zoals gezegd, zijn bovenstaande aanbevelingen opgesteld op basis van de notitie 'Inzichten' en individuele gesprekken met de leden van de commissie Kwalificaties. Uit deze gesprekken kwam een aantal thema's naar voren, die van invloed zijn op de omvang, vorm en inhoud van de KSP.

Het adresseren van deze thema's valt buiten de reikwijdte van dit advies, bijvoorbeeld omdat nader onderzoek nodig is om tot (een) aanbeveling(en) te komen. Of omdat verdere beleidsontwikkeling nodig is om te overzien wat de invloed van het thema op de KSP is. Dit betreft het volgende.

- Op welke manier kan de KSP het streven naar verdergaande flexibilisering van politieopleidingen faciliteren, en daarbij een samenhangend en gedifferentieerd geheel blijven? Dit vraagt om nader onderzoek.
- Politie medewerkers ontwikkelen zich tijdens hun werk op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door te leren als team of door een traject te volgen via een veldacademie. Hoe kan een medewerker het resultaat van deze inspanning en ontwikkeling zichtbaar maken, valideren en/of verzilveren?

In een kwalificatie is beschreven welke KVH vereist zijn voor politiewerk. Kan een kwalificatie fungeren als houvast bij het zichtbaar maken van leren en ontwikkelen van politie medewerkers, naast het formele politieonderwijs, en op deze manier bijdragen aan hun professionele ontwikkeling? Dit vraagt om nader onderzoek.

- De Politie werkt samen met de vakorganisaties aan een herijking van de visie op aanstellingsgronden. Het is nog niet duidelijk waar dit toe gaat leiden; mogelijk wordt toegewerkt naar één aanstelling voor alle politie medewerkers. Wat zijn de gevolgen hiervan voor de KSP en de samenhang tussen kwalificaties? Dit vraagt om verdere beleidsontwikkeling door Politie en vakorganisaties.

## Tot slot

Met dit advies herijkt de Raad het gemeenschappelijk beeld van de KSP. Dit is het resultaat van een intensief denkproces waarin de Raad verschillende fases heeft doorlopen. Door terug te gaan naar de fundamenten van de KSP en de bedoeling waarmee dit instrument in het leven is geroepen, heeft de Raad grondig onderzocht welke aanknopingspunten er zijn om de ervaren complexiteit van de KSP als stelsel te reduceren en het inzicht in de samenhang tussen kwalificaties te vergroten. Via deze weg spreekt de Raad zijn dank uit aan alle respondenten die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit advies.



De KSP is indertijd met een duidelijk doel geïntroduceerd in het politieonderwijs, als instrument om het politieonderwijs en politiewerk aan elkaar te helpen verbinden. De wijze waarop de KSP in de afgelopen jaren verder is verfijnd en de (te) technische manier waarop partijen met de KSP zijn omgegaan, heeft echter geleid tot onduidelijkheid en een als negatief ervaren imago van een complex systeem. Het gebrek aan inzicht in alle vastgestelde kwalificaties en hun onderlinge samenhang heeft daar ook aan bijgedragen.

Met de voorgestelde aanbevelingen streeft de Raad ernaar daar verandering in aan te brengen. Hierbij blijft het van belang oog te hebben voor de veranderende context van politiewerk, politieonderwijs en regulier onderwijs, en ontwikkelingen op HRM-gebied binnen de politieorganisatie. Door hierop te blijven aansluiten kan de KSP zijn rol blijven vervullen, als instrument om verschillende perspectieven en belangen bij de aansluiting van het politieonderwijs en het politiewerk bij elkaar te brengen.

# Bijlage 1: Adviesvraag van het ministerie van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Politieonderwijsraad  
T.a.v. mevrouw prof. dr. E. H. Hooge  
Postbus 25842  
2502 HV Den Haag

**Directoraat-Generaal  
Politie en  
Veiligheidsregio's**  
Programma Politiepersoneel

Turfmarkt 147  
2511 DP Den Haag  
Postbus 20301  
2500 EH Den Haag  
[www.rijksoverheid.nl/jenv](http://www.rijksoverheid.nl/jenv)

**Contactpersoon**  
Antoinette van Wanroij

T 070 426 64 26  
F 070 426 86 42

Datum 17 november 2022  
Onderwerp Adviesvraag bewaken en onderhouden kwalificaties politieonderwijs  
en adviesvraag procedure heimelijke kwalificaties

**Ons kenmerk**  
x

*Bij beantwoording de datum  
en ons kenmerk vermelden.  
Wilt u slechts één zaak in uw  
brief behandelen.*

Geachte mevrouw Hooge,

In het Zomeradvies 2022 heeft uw Raad aangekondigd in het Winteradvies 2022 een advies uit te willen brengen over het bewaken en onderhouden van de kwalificaties. Aanleiding hiervoor is de vernieuwing van de Kwalificatiestructuur Politie, die deze zomer is afgerond met de definitieve vaststelling van vijftien nieuwe kwalificaties voor basispolitieopleidingen door de minister van JenV.<sup>1</sup> In het verlengde van het komende Winteradvies wil ik uw Raad verzoeken een advies uit te brengen over de samenhang tussen de verschillende kwalificaties voor politieonderwijs en over de procedure rond de toetsing van de heimelijke kwalificaties. Hieronder licht ik mijn adviesvragen verder toe.

Met de vernieuwing van de Kwalificatiestructuur Politie is een belangrijke stap gezet in de richting van een robuuste kwalificatiestructuur, die voldoende continuïteit en kwaliteit garandeert en ruimte geeft om te kunnen inspelen op ontwikkelingen in het politiewerk en veranderingen in het politieonderwijs.

Het politieonderwijs kent naast politieopleidingen ook overige opleidingen (Politiewet 2012, artikel 74, eerste lid, sub a, onder 1 en 2). Politieopleidingen zijn gericht op het behalen van een (deel)diploma op mbo-of hoger onderwijsniveau, waarmee toegang wordt verkregen tot een politieberoep of op het behalen van een certificaat dat is gericht op voorbehouden handelingen of specifieke functies. Aan deze opleidingen liggen kwalificaties (in modaliteit 1 en modaliteit 2) ten grondslag, die door de minister na advies van uw Raad worden vastgesteld.

De overige opleidingen zijn aanvullend op de eerder genoten politieopleidingen en kunnen worden afgesloten met een examen (modaliteit 3).<sup>2</sup> De kwalificaties die gelden voor politieonderwijs en overige opleidingen vormen samen de Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP).

<sup>1</sup> Zie Beleidsreactie Eindadvies KSP 2021, 10 juni 2022, kenmerk 4047161.

<sup>2</sup> In het geval een overige opleiding wordt afgesloten met een examen, dan maakt deze kwalificatie deel uit van de KSP.

Aan de hand van de stelseltoets<sup>3</sup> heeft de POR laten zien dat de nieuwe KSP21 een samenhangend en gedifferentieerd geheel vormt. Vanuit het oogpunt van doorlopende leerlijnen werpt dit de vraag op of er sprake is van een logische samenhang tussen de KSP21 (modaliteit 1) en de kwalificaties in modaliteit 2 en modaliteit 3. Is er een heldere verbinding tussen enerzijds de kwalificaties, die toegang geven tot het beroep en anderzijds de kwalificaties, die gericht zijn op vervolgopleidingen? Welke mogelijke verbeteringen t.a.v. een samenhangend geheel van kwalificaties zijn er volgens de Raad? En kan de Raad mij adviseren over het geheel van kwalificaties en het daarop geboden politieonderwijs van de Politieacademie?

**Directoraat-Generaal  
Politie en  
Veiligheidsregio's**  
Programma Politiepersoneel

**Datum**  
17 november 2022

**Ons kenmerk**  
x

Tevens vraag ik in deze brief uw aandacht voor de procedure rond de toetsing en advisering over de heimelijke kwalificaties. In 2018 heeft uw Raad een advies uitgebracht, waarin u een nieuwe, afzonderlijke procedure heeft voorgesteld gericht op toetsing en advisering over de heimelijke kwalificaties. Inmiddels is met deze procedure ervaring opgedaan en ik wil u daarom verzoeken om de procedure zoals uw Raad die in 2018 heeft ingericht, op korte termijn te evalueren. Vragen die naar mijn mening in de evaluatie aan de orde moeten komen, zijn: wat zijn de criteria voor heimelijke kwalificaties en zijn deze voldoende onderscheidend, over hoeveel heimelijke kwalificaties heeft de Raad geadviseerd in relatie tot het geheel van heimelijke kwalificaties, werkt de procedure, zijn er knelpunten aan te wijzen en welke verbeteringen kunnen worden aangebracht?.

Ik zie de evaluatie over de procedure rond de heimelijke kwalificaties en het advies over de samenhang van de onderscheiden kwalificaties en opleidingen binnen het politieonderwijs met veel belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,  
De Minister van Justitie en Veiligheid,  
Namens deze,



drs. Monique Vogelzang  
Directeur-Generaal Politie en Veiligheidsregio's

## **Bijlage 2: Inzichten voor een samenhangende Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP)**

Inzichten voor een samenhangende  
Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP)

# Inhoudsopgave

<b>1.</b>	<b>Inleiding</b> .....	<b>18</b>
1.1	Twee kernbegrippen .....	18
1.2	Adviesvraag.....	18
1.3	Inkadering van de adviesvraag.....	19
1.4	Opbouw.....	19
1.5	Methode en verantwoording.....	19
<b>2.</b>	<b>De kwalificatiestructuur in het middelbaar beroepsonderwijs en het politieonderwijs</b> .....	<b>21</b>
2.1	De kwalificatiestructuur middelbaar beroepsonderwijs.....	21
2.1.1	Betrokken partijen .....	21
2.1.2	Waarom een KS? .....	21
2.1.3	Verschillende belangen en logica's .....	22
2.1.4	Aantallen kwalificaties .....	23
2.1.5	Leven lang ontwikkelen.....	24
2.2	De Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP).....	25
2.2.1	Drie uitgangspunten .....	25
2.2.2	Het mbo als voorbeeld.....	26
2.3	Verschillen in de uitgangssituatie tussen het mbo en het politieonderwijs .....	26
2.3.1	Aantal betrokken partijen.....	26
2.3.2	Specifieke karakter van het politiewerk en het politievak .....	27
2.3.3	Sterke mate van regulering.....	27
2.4	Uitwerking van de KS in de politiecontext .....	27
2.4.1	Ontwikkelen van kwalificaties .....	27
2.4.2	Kwalificaties: sturing en verantwoording.....	28
2.4.3	Range van onderwijsniveaus .....	29
2.4.4	Basis- en vakspecialistische kwalificaties in de KSP: een hybride systeem .....	29
2.5	Tussenbalans.....	30
<b>3.</b>	<b>De KSP nader bezien</b> .....	<b>34</b>
3.1	Wat is een kwalificatie wel, wat is een kwalificatie niet? .....	34
3.2	Functies van de KSP .....	35
3.3	Wet- en regelgeving rondom kwalificaties .....	35
3.3.1	Ordering van kwalificaties .....	36
3.3.2	Eisen aan vorm en inhoud van kwalificaties .....	37
3.3.3	Ordering van opleidingen .....	38
3.3.4	Regeling Politieonderwijs.....	39



3.4	Kwalificaties als element van kwaliteitsborging van het politieonderwijs .....	39
3.5	Wanneer is een kwalificatie noodzakelijk? .....	40
3.6	Samenhang nader omschreven .....	40
3.6.1	Samenhang als toets criterium: op inhoud en vorm .....	41
3.6.2	Kenmerken van kwalificaties ('meta-informatie') .....	41
3.6.3	Samenhang tussen kwalificaties en opleidingen .....	42
3.7	Samenhang in de KSP: stand van zaken .....	42
3.7.1	Samenhang in de KSP door de jaren heen .....	42
3.7.2	Inhoudelijke samenhang.....	43
3.7.3	Samenhang in vorm.....	44
3.7.4	Samenhang tussen kwalificaties en opleidingen .....	45
3.8	Beoordeling van samenhang in de KSP op basis van voorgaande analyse .....	46
3.8.1	Volgens de wet één systeem, in de praktijk een hybride systeem .....	46
3.8.2	Afbakening van de KSP ten opzichte van andere vormen van leren .....	47
3.8.3	Aantal kwalificaties .....	47
3.8.4	Meer variatie in de KSP: uitbreiding aanstellingsgrond en herijking beroepsprofielen .....	48
3.8.5	Verbreding en versmalling .....	49
3.8.6	Samenhang tussen kwalificaties en opleidingen: sturing en verantwoording .....	50
3.9	Begripsverwarring.....	51
3.9.1	Kwalificaties en opleidingen.....	51
3.9.2	Certificaat.....	52
3.9.3	Overige opleidingen.....	52
3.9.4	Modaliteiten: veranderde invulling en onjuiste beeldvorming.....	52
3.9.5	Startbekwaam en vakbekwaam.....	53
<b>4.</b>	<b>Complexiteit van de KSP: een analyse .....</b>	<b>55</b>
4.1	Doelen van de KSP.....	55
4.2	Verwevenheid van verschillende logica's .....	55
4.3	Uiteenlopende perspectieven op de KSP .....	57
4.4	Rolverdeling .....	57
4.5	Aantal kwalificaties en politieopleidingen in het politieonderwijs .....	58
4.6	Tussenbalans: welke factoren dragen bij aan de complexiteit van de KSP?.....	59
<b>5.</b>	<b>Bronnen .....</b>	<b>62</b>
	<b>Bijlage 1. Verantwoording cijfermatige onderbouwing .....</b>	<b>64</b>

## 1. Inleiding

*Deze notitie behandelt de kwalificatiestructuur politieonderwijs (KSP). De notitie is opgesteld naar aanleiding van een adviesvraag van de minister van Justitie en Veiligheid (JenV) aan de Politieonderwijsraad over de interne samenhang van de KSP en de samenhang tussen kwalificaties en opleidingen vanuit het oogpunt van doorlopende leerlijnen. Deze notitie geeft een beeld van hoe de KSP er uitziet en hoe deze tot stand is gekomen. Ook wordt de mate van complexiteit van de KSP onderzocht en worden de factoren beschreven die hierbij een rol spelen.*

*De informatie in deze notitie vormt de grondslag voor het advies 'Kijk op de KSP' waarin antwoord wordt gegeven op de adviesvraag van de minister van Justitie en Veiligheid.*

### 1.1 Twee kernbegrippen

Kwalificatie en kwalificatiestructuur vormen de twee kernbegrippen van deze notitie. Een kwalificatie is een beschrijving van de kennis, houding en vaardigheden (KVH) die vereist zijn om een beroep, taak, functie of rol binnen het politiewerk uit te oefenen, als startende medewerker. De student moet aantonen dat deze de KVH beheerst om in aanmerking te komen voor een diploma of certificaat. Een kwalificatie is dus iets anders dan een opleiding en heeft ook geen directe relatie met het functiegebouw.

Voorbeelden van kwalificaties zijn Politieagent GGP (niveau 4), Wijkagent (niveau 5), Basis PD-onderzoek forensische opsporing, Officier van dienst Politie. Dit zijn enkele van de 161 kwalificaties die deel uitmaken van de kwalificatiestructuur politieonderwijs (KSP). De structuur van alle vastgestelde kwalificaties voor politiewerk samen, voor zowel 'openbaar' als heimelijk politiewerk, vormt de basis voor politieopleidingen en -examens.

### 1.2 Aanpak adviesvraag

De adviesvraag van de minister aan de Raad van november 2022 is in eerste instantie uitgewerkt in een onderzoek volgens een Plan van Aanpak. Dat is besproken met de opdrachtgever en vastgesteld in de Raadsvergadering van 9 maart 2023. In september 2023 zijn de eerste bevindingen van het onderzoek besproken in de Commissie Kwalificaties (KSP) en in de Raad in september 2023.

Het is gebleken dat de kwalificatiestructuur uitermate complex is geworden en dat deze complexiteit lijkt toe te nemen. Dit komt onder meer door het gelijktijdig optreden van een beweging tot clustering van kwalificaties (verbreding) en een beweging om kwalificaties op te knippen in kleinere eenheden (versmalling). Door deze complexiteit dreigt het zicht op hoe kwalificaties onderling vanuit het oogpunt van doorlopende leerlijnen samenhangen verloren te gaan, laat staan het zicht op in hoeverre leerlijnen van opleidingen doorlopend zijn.

De complexiteit maakt dat zoeken naar verbetering of verheldering van de samenhang tussen kwalificaties onderling en kwalificaties en opleidingen niet zinvol is zolang niet duidelijk is welke

factoren een rol spelen bij de toenemende complexiteit van de kwalificatiestructuur<sup>7</sup>. In overleg met het ministerie van Justitie en Veiligheid is daarom besloten een nader onderzoek in te stellen naar de factoren die hebben geleid tot de huidige situatie. En, hoe deze zich verhouden tot de (oorspronkelijke) bedoeling van de KSP als – in de woorden van de Politiewet 2012 – ‘een samenhangend en gedifferentieerd geheel’ van kwalificaties.

### 1.3 Inkadering van de adviesvraag

Verschillende actuele beleidsthema’s binnen het politieonderwijs hebben raakvlakken met de adviesvraag van het ministerie. Dit gaat onder meer om de behoeftestelling van de Politie, de bekostiging van het politieonderwijs, een doelmatige besteding van middelen voor het politieonderwijs, de grote overvraag vanuit de Politie naar opleidingen aan de Politieacademie en de daaraan gerelateerde capaciteitsproblemen bij de onderwijsteams en de beweging die binnen de Politie is ingezet op het vlak van leren en ontwikkelen. Deze thema’s worden in deze notitie alleen aangestipt waar deze raken aan de KSP. Omdat deze notitie primair is gericht op de stand van zaken rondom de KSP, wordt niet ingegaan op vragen en dilemma’s die deze beleidsthema’s oproepen.

De adviesvraag van de minister betreft het formele politieonderwijs en de opleidingen onder verantwoordelijkheid van de Politieacademie. Politied medewerkers ontwikkelen zich tijdens hun loopbaan echter op verschillende manieren. Zo kunnen zij tijdens hun werk leren van en/of met collega’s of zich verder professionaliseren bij een veldacademie bij de Politie, bijvoorbeeld de Opsporingsacademie. Deze vormen van informeel en non-formeel leren vallen buiten de reikwijdte van deze notitie.

### 1.4 Opbouw

De opbouw van deze notitie is als volgt:

- In hoofdstuk 2 beschrijven we hoe de KS in het mbo tot stand is gekomen. Vervolgens beschrijven we hoe de KS in het politieonderwijs is geïntroduceerd en wat overeenkomsten en verschillen zijn tussen de KS en de KSP.
- Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de stand van zaken met betrekking tot de KSP en een schets van de complexiteit.
- Hoofdstuk 4 beschrijft een aantal factoren die de complexiteit van de KSP kunnen verklaren.

### 1.5 Methode en verantwoording

Voor het opstellen van deze notitie is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. De beschrijving van de KS in het regulier mbo en de KSP in het politieonderwijs (hoofdstuk 2) is gebaseerd op literatuuronderzoek en enkele gesprekken met experts op het gebied van het (regulier) beroepsonderwijs.

---

<sup>7</sup> Er lijkt sprake van involutie: een proces waarin zowel interne als externe drivers zorgen voor intensivering in plaats van verandering (cf. Clifford Geertz, 1963, *Agricultural Involution: The Processes of Ecological Change in Indonesia*).

Hoofdstuk 3 is gebaseerd op een cijfermatige analyse van alle vastgestelde kwalificaties in de KSP. Een nadere verantwoording hiervan is te vinden in bijlage 1. Daarnaast is gesproken met een aantal betrokkenen binnen het politieonderwijs en is het vertoog over de KSP in de commissie Kwalificaties en Raad in de afgelopen jaren onder de loep genomen. De gesprekken met betrokkenen waren open gesprekken, zonder een vaste gespreksstructuur. De resultaten van deze gesprekken zijn niet herleidbaar naar personen, tenzij dit expliciet is vermeld.

## 2. De kwalificatiestructuur in het middelbaar beroepsonderwijs en het politieonderwijs

*De Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP) is ontleend aan de kwalificatiestructuur (KS) in het mbo. In dit hoofdstuk kijken we daarom eerst hoe de KS in het mbo tot stand is gekomen: wat was de bedoeling ervan, wie waren betrokken, hoe is het ingericht? Daarna richten we ons op de KSP met dezelfde vragen. Tot slot beschrijven we overeenkomsten en verschillen tussen de KS en de KSP die mogelijk relevant zijn in het kader van de vragen van de minister.*

### 2.1 De kwalificatiestructuur middelbaar beroepsonderwijs

Het Nederlandse middelbaar beroepsonderwijs (mbo) werkt met kwalificaties. In een kwalificatie is beschreven welke kennis, houding, gedrag en vaardigheden (KVH) vereist zijn om als beginner in een beroep te mogen werken. Daarmee vormt een kwalificatie de inhoudelijke basis voor een curriculum en beoordeling (toetsing en examinering). Op deze manier heeft de KS een sturende functie. In principe wordt eerst een kwalificatie ontwikkeld, vervolgens het curriculum en de examens. Deze instrumenten moeten de vakinhoudelijke en generieke eisen (waaronder Nederlands en rekenen) vanuit de kwalificatie in voldoende mate afdekken. Onderling verwante kwalificaties zijn gebundeld in een kwalificatiedossier. De kwalificatiestructuur is het geheel van kwalificatie(dossier)s en keuzedelen.

#### 2.1.1 Betrokken partijen

In het beroepsonderwijs in Nederland spelen verschillende partijen een rol, formeel en informeel. In de eerste plaats de werkgevers en de onderwijsvertegenwoordigers. Verder gaat het bijvoorbeeld om de overheid (het ministerie van OCW), werknemersorganisaties en studenten. Deze partijen hebben vanuit hun eigen rol (toetsend of adviserend) elk hun eigen belang en kijken vanuit hun eigen logica naar het beroepsonderwijs. Met logica bedoelen we dat betrokkenen redeneren vanuit hun 'eigen' perspectief op beroepsonderwijs. Dat betekent dat er sprake is van inherente spanning. Bijvoorbeeld tussen werkgevers, die doorgaans op de korte termijn vakmensen beschikbaar willen hebben en een 'smalle' kwalificatie voldoende vinden, en een overheid, die hecht aan algemene vorming en persoonlijke ontplooiing van studenten. Onderwijsinstellingen hebben een lagere 'kloksnelheid' dan werkgevers en zijn daardoor meestal minder beweeglijk dan werkgevers. Daarnaast redeneren onderwijsinstellingen ook vanuit hun eigen bedrijfsvoering en de organiseerbaarheid van opleidingen.

#### 2.1.2 Waarom een KS?

Bij de onderwijsherziening van de jaren '80, waaruit het mbo is voortgekomen, werd van de kant van het bedrijfsleven aangedrongen op een betere inhoudelijke aansluiting van het beroepsonderwijs op de vraag vanuit de arbeidsmarkt. Bij de herinrichting van het onderwijs werden daarom ook aspecten van de arbeidsmarkt betrokken, niet louter onderwijsaspecten. Zo kwamen er beroepsanalyses en werd er gekeken naar *job structures* om vervolgens te bepalen wat dat betekende voor onderwijsniveaus.

Bedrijfsleven en onderwijsinstellingen formuleren vanaf 1986 samen de eindtermen – de kwalificaties – van het middelbaar beroepsonderwijs. De eindtermen zijn gebaseerd op door de sectoren ontwikkelde beroepsprofielen. Kwalificaties moeten zorgen voor een heldere vraagarticulatie van het bedrijfsleven aan de scholen. In die zin hebben ze een sturende functie met betrekking tot de inhoud van de opleidingen. Dit veronderstelt wel dat werkgevers hun behoefte aan professionalisering als volgt formuleren: welke beroepen/taken/activiteiten omvat het werk in de toekomst, en welke kennis, vaardigheden en houding (KVH) hebben medewerkers nodig om hun werk te kunnen (blijven) doen? En, dat werkgevers wegblijven van opvattingen over bijvoorbeeld leer- of examenvormen. Want, mbo-scholen werken zelf de kwalificaties uit in leerplannen en examens. De eindtermen bereiden studenten niet alleen voor op de beroepsuitoefening maar ook op doorstroom naar vervolgopleidingen (binnen en buiten het middelbaar beroepsonderwijs, inclusief een leven lang ontwikkelen) en op deelname aan de maatschappij. Het middelbaar beroepsonderwijs heeft daarmee een drievoudige kwalificeringsopdracht gekregen. In de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) van 1996 is deze opdracht formeel vastgelegd (Westerhuis 2021, p. 2-3).

Eind jaren '90 ontstond het denken in termen van competenties als combinaties van kennis, vaardigheden en houding. De toen nog op (school)vakken gerichte indeling van het onderwijs paste daar niet meer bij. Met de introductie van een kwalificatiestructuur (KS) kwam de beroepsuitoefening centraal te staan in het mbo, waar dat eerder de schoolvakkenstructuur was<sup>8</sup> (Onstenk et al. 2022). Met de WEB zijn de partijen in het beroepsonderwijs en de tot dan toe uiteenlopende leerwegen (leerlingwezen en verschillende vormen van 'schools' beroepsonderwijs) onder één wettelijk regiem geplaatst. Met de KS werd beoogd om transparantie te creëren in de vraag vanuit de arbeidsmarkt en de internationale vergelijkbaarheid van diploma's te ondersteunen (Ministerie van OCW 1993, p. 38).

Een belangrijke aanname daarbij is dat een transparante KS bijdraagt aan een transparant opleidingsportfolio. Dit laatste is (beter) beheersbaar voor onderwijsinstellingen, beter te doorgronden voor belanghebbenden, de onderwijskwaliteit is beter te sturen en het draagt bij aan doelmatige besteding van publieke middelen (bekostiging). Tegelijkertijd was de KS, in een tijd van veel polarisatie tussen bedrijfsleven en onderwijsinstellingen, een mechanisme om over en weer begrip te kweken voor verschillende standpunten en belangen (interview Westerhuis). De KS kan dus worden gezien als een manier om de inherente spanning tussen vooral werkgevers en opleidingsinstellingen hanteerbaar te maken en te richten. We noemen dit 'gekanaliseerde frictie'.

Het begrip KS is gekoppeld aan het middelbaar beroepsonderwijs en de WEB. In het hoger onderwijs, dat valt onder de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), kent men geen KS. In het hoger beroepsonderwijs vormen opleidingsdossiers, die de hogescholen zelf (gezamenlijk) ontwikkelen en die worden gevalideerd door de Vereniging Hogescholen, de grondslag voor de opleidingen en examens aan de hogescholen. De wijze waarop werkgevers hierbij zijn betrokken kan per opleiding verschillen en is niet wettelijk vastgelegd zoals in het mbo.

### 2.1.3 Verschillende belangen en logica's

De KS als gekanaliseerde frictie moet ervoor zorgen dat de verschillende belangen en logica's van de verschillende betrokken partijen (expliciet) worden afgewogen voorafgaand aan en tijdens het

---

<sup>8</sup> Het leerlingwezen uitgezonderd.

ontwikkelen van kwalificaties. Het kanaliseren van deze frictie heeft verschillende vormen gekend en heeft lange tijd voor stevige discussies gezorgd. Verschillende sectoren van het bedrijfsleven keken verschillend naar de manier waarop een en ander vorm en inhoud moest krijgen. Van oudsher strak georganiseerde, gesloten sectoren, bijvoorbeeld de grafische sector, wilden hun eigen organisatiestructuur weerspiegeld zien in de organisatie rond het onderwijs. Sectoren als de gezondheidszorg, maar ook Defensie, keken niet zozeer naar de inhoudelijke kant (de beroepsanalyses) maar veel meer naar arbeidsvoorwaarden (vakbonden) in relatie tot onderwijs (interview Westerhuis).

De discussies spitsten zich toe op de manier waarop de kwalificaties werden ontwikkeld (hoe ziet een kwalificatie eruit, welke rol spelen competenties, wie doet wat?) en betroffen niet zozeer de KS zelf, als instrument om verschillende logica's te verzoenen. De laatste jaren zijn deze discussies wat afgenomen. Dit komt ten dele doordat het ontwikkelen van kwalificaties sinds 2016 niet langer sectoraal maar nationaal is belegd bij SBB<sup>9</sup>. SBB zorgt voor de kwalificaties en faciliteert de permanente dialoog. Bovendien is er in de KS meer ruimte gekomen voor regionale invulling van onderwijsprogramma's door het introduceren van keuzedelen (Onstenk et al. 2022).

#### 2.1.4 Aantallen kwalificaties

Ook aanleiding voor discussie door de jaren heen is het aantal kwalificaties binnen het mbo. Dat riep vragen op over de doelmatigheid van kwalificaties en het bijbehorende opleidingsaanbod. Voor het onderwijs vormen de kwalificaties de kaders voor het inrichten van de opleidingen en de examinering. En dat moeten er niet te veel zijn. Een groot aantal kwalificaties leidt immers tot (te) talrijke, in omvang kleine en dus bewerkelijke opleidingen (Westerhuis 2021, p. 2). In 2015 constateerde het ministerie van OCW dat er inmiddels ruim 700 kwalificaties bestonden, die onderling te weinig samenhang vertoonden. In de ogen van het ministerie maakte dit grote aantal kwalificaties het lastig voor mbo-instellingen om voor alle opleidingen de vereiste kwaliteit te leveren en doelmatige opleidingstrajecten in te richten (Ministerie OCW 2015)<sup>10</sup>.

Op aandringen van het ministerie is vervolgens het aantal kwalificaties in het mbo teruggebracht van ruim 700 in 2015 naar zo'n 500 in 2021 (Onstenk et al. 2022). Anno 2024 telt het mbo circa 740 kwalificaties, die geclusterd zijn in ongeveer 200 kwalificatiedossiers (MBO Raad 2024). Tegelijk met het terugdringen van het aantal kwalificaties is een herziening van de KS in gang gezet waarin de opbouw van een kwalificatie veranderde. Die bestaat sindsdien uit een basisdeel, een profieldeel en een keuzedeel. Dat geeft studenten de mogelijkheid om vakgrenzen te overstijgen en het (regionaal) bedrijfsleven ruimte om kwalificaties regionaal in te kleuren. Zo is er binnen de bestaande structuur meer flexibiliteit mogelijk. Dit komt tegemoet aan de behoefte vanuit het bedrijfsleven om 'generalisten' op te leiden met een specifieke uitstroom.

---

<sup>9</sup> Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven.

<sup>10</sup> Dit lijkt met name te gaan om het aantal studenten per opleiding. Zijn dit er relatief weinig, bijvoorbeeld minder dan 18 in totaal voor alle leerjaren bij elkaar opgeteld, dan kost het de onderwijsinstelling relatief veel inspanning om de onderwijskwaliteit goed te borgen en de opleiding en de examens te organiseren, ten opzichte van het budget dat de onderwijsinstelling voor iedere student ontvangt van het ministerie (Vink et al. 2010). Uit onderzoek van onder meer de Onderwijsinspectie komt echter naar voren dat de zorgen van het ministerie ten aanzien van de 'kleine' opleidingen niet gegrond zijn (Inspectie van het Onderwijs 2014). Onderwijsinstellingen kunnen bijvoorbeeld onderling afstemmen over wie welke opleiding aanbiedt.

Inmiddels kijkt het Ministerie van OCW anders naar het aantal kwalificaties. Het wordt nu vooral van belang geacht dat de KS een overzichtelijk geheel is, waarin vertegenwoordigers vanuit onderwijs en arbeidsmarkt zich herkennen. In de woorden van het ministerie ‘hangt hier geen getal aan’; het verminderen van het aantal kwalificaties is geen doel op zich (Ministerie van OCW 2024).

### 2.1.5 Leven lang ontwikkelen

In de afgelopen jaren wordt de KS ook steeds meer ingezet om een leven lang ontwikkelen op mbo-niveau te faciliteren. Beroepsonderwijs en bedrijfsleven, samenwerkend binnen SBB, hebben de ambitie om (nog) beter gebruik te maken van de KS voor het ondersteunen, waarderen en valideren van formeel, informeel en non-formeel leren. Op deze manier wordt waardevolle informatie over vereiste KVH voor beroepen benut voor verschillende vormen van onderwijs en leren. Dit vraagt echter wel om een KS die voldoende flexibel en wendbaar is, en dat de (beroepen)informatie die in de kwalificaties te vinden is, op een passende manier wordt beheerd (SBB 2023). Ook moet deze informatie worden ontsloten.

#### *Checks and balances*

In het regulier mbo is de KS, als inhoudelijke grondslag voor curricula en examens, onderdeel van het systeem van *checks and balances* voor de kwaliteit van het onderwijs en examens. Borging van de examinering door een examencommissie en deugdelijke uitvoering van de examens zorgen ervoor dat de afgestudeerde student de KVH, zoals beschreven in de kwalificatie, voldoende beheerst. Hierop houdt de onderwijsinstelling zelf toezicht. Aanvullend toezicht komt van een externe toezichthouder, de Onderwijsinspectie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Een kwalificatie heeft alleen feitelijke werking als in voldoende mate wordt voldaan aan alle bovenstaande stappen. Als dat niet het geval is, bestaat het risico dat een kwalificatie een papieren tijger is.



### **In het kort**

*De KS in het mbo is in de late jaren '90 ontstaan, als manier om de vraag van de arbeidsmarkt naar beroepsonderwijs transparant te maken en internationale vergelijkbaarheid van diploma's te ondersteunen. Daarnaast konden via de KS de verschillende belangen van werkgevers en onderwijsinstellingen met elkaar op één lijn worden gebracht ('gekanaliseerde frictie van belangen'). Deze inherente frictie is iets afgenomen sinds het ontwikkelen en onderhouden van alle beroepskwalificaties in 2016 is neergelegd bij SBB.*

*Het aantal kwalificaties is door de jaren heen regelmatig onderwerp van discussie geweest, vanuit het beleidsvoornemen van het Ministerie van OCW dat dit er niet te veel moeten zijn. Want, dat zou gevolgen hebben voor het borgen van de kwaliteit van al deze opleidingen en voor de organiseerbaarheid van de opleidingen. Ondanks herhaalde pogingen om het aantal kwalificaties te reduceren nam dit in de afgelopen jaren weer toe.*

*Inmiddels ziet het Ministerie van OCW het terugbrengen van het aantal kwalificaties niet langer als een doel. Het wordt nu vooral van belang geacht dat de KS een overzichtelijk geheel is, dat herkenbaar is voor onderwijs en arbeidsmarkt.*

## **2.2 De Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP)**

De KSP stamt uit de beginjaren van de 21<sup>e</sup> eeuw. In de jaren daarvoor heerste bij betrokken partijen een gevoel van onvrede met de opzet en opbrengsten van het politieonderwijs: het sloot onvoldoende aan bij ontwikkelingen in de maatschappij, het beroepenveld, de politieorganisatie en het regulier beroepsonderwijs (Twynstra en Gudde 2007 p. 1). In 1999 formuleerden betrokken partijen (onder andere de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie, de korpsbeheerders, het toenmalige LSOP en SSR<sup>11</sup>) twee principes voor vernieuwing van het politieonderwijs, te weten (Grotendorst 2002, p. 7):

1. Optimale afstemming op en samenwerking met de korpsen<sup>12</sup>;
2. Vermaatschappelijking van de politie door afstemming en samenwerking met regulier onderwijs.

### **2.2.1 Drie uitgangspunten**

De hiervoor genoemde twee principes zijn vertaald naar drie uitgangspunten voor het destijds nieuwe, competentiegerichte politieonderwijs, dat bekend staat als PO2002 (Twijnstra & Gudde 2007, Huisjes 2010, Politieonderwijsraad 2018, p. 68):

1. Aansluiting op de kenmerken van de politiepraktijk via beroepsprofielen en een (competentiegerichte) kwalificatiestructuur waarmee de samenhang van opleidingen zichtbaar wordt.

---

<sup>11</sup> LSOP: Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie (de voorloper van de huidige Politieacademie); SSR: Stichting Studiecentrum Rechtspleging.

<sup>12</sup> Destijds de 25 Regiokorpsen en het Korps landelijke politiediensten (KLPD).

2. Aansluiting op kenmerken van het regulier middelbaar beroeps- en hoger onderwijs door het initiëren van meerdere opleidingsniveaus en eenduidige vooropleidingseisen, erkende diploma's met civiel effect en vermaatschappelijking door onder meer intensievere samenwerking met het regulier mbo en hbo.
3. Nadruk op onafhankelijke examinering en kwaliteitszorg.

Om deze drie uitgangspunten voor het politieonderwijs in de praktijk vorm te geven is gekozen om te werken met kwalificaties en een kwalificatiestructuur, in lijn met het mbo. Uit deze uitgangspunten blijkt dat een kwalificatiestructuur werd gezien als een manier om de aansluiting van het politieonderwijs op de politiepraktijk te verbeteren en de vermaatschappelijking van de politie te versterken door afstemming op het regulier onderwijs.

De inbreng vanuit de politiepraktijk, het beroepenveld van de toenmalige 26 korpsen, zou voortaan verlopen via beroepsprofielen als inhoudelijke basis voor het politieonderwijs. Die kwalificatiestructuur (KSP) werd vanaf 2003/2004 met terugwerkende kracht ontwikkeld, mede op basis van het al bestaande PO2002-onderwijs. In feite zijn kwalificaties dus gereconstrueerd op basis van al langer bestaande opleidingen.

### 2.2.2 Het mbo als voorbeeld

In het politieonderwijs is een aantal principes uit het regulier mbo en de WEB overgenomen, niet in de laatste plaats het werken met kwalificaties. Een kwalificatie beschrijft de vereiste kennis, vaardigheden en houding voor politieberoepen, functies, taken en rollen: de 'lat' (eindpunt) die kandidaten moeten beheersen. Dit staat in principe los van onderwijsinhoudelijke keuzes over duur van de bijbehorende curricula, doelgroepen, vormen van toetsing en examinering, etc. Daarover beslist het opleidingsinstituut op basis van haar onderwijskundige expertise, in afstemming met het werkveld.

Hoewel de overwegingen voor het invoeren van een kwalificatiestructuur in het regulier mbo en in het politieonderwijs sterk overeenkomen, zijn er aanzienlijke verschillen tussen beide domeinen. Die verschillen betreffen zowel de uitgangssituatie (par. 2.3) als de manier waarop met de kwalificatiestructuur wordt omgegaan (par. 2.4). We schetsen deze verschillen omdat deze mogelijk relevant zijn in de beoordeling van de huidige KSP.

## 2.3 Verschillen in de uitgangssituatie tussen het mbo en het politieonderwijs

Verschillen in de uitgangssituatie betreffen het aantal bij het onderwijs betrokken partijen, de aard van het politiewerk en de mate van regulering hiervan. We lichten deze hieronder toe.

### 2.3.1 Aantal betrokken partijen

In het beroepsonderwijs spelen verschillende partijen een rol, elk met hun eigen logica en belangen. Daarmee is er sprake van inherente spanning, met name tussen de werkgevers als vragende partij en de onderwijsinstellingen als aanbieders. In die setting is de KS zoals gezegd een middel om de inherente spanning te kanaliseren. In het regulier mbo gaat het aan de vraagkant om duizenden werkgevers en aan de aanbodkant om ruim 50 onderwijsinstellingen. Daar is dus sprake van een *veel-op-veel-relatie*.

Aan de vooravond van de ontwikkeling van de KSP waren er 26 politiekorpsen aan de vraagzijde en verschillende politiescholen die onder één bestuurlijke paraplu vielen – het LSOP – aan de aanbodzijde. Zo gezien was er in het politieonderwijs sprake van een *weinig-op-weinig-relatie*. Daarnaast was de KSP bedoeld om verschillende perspectieven op kwalificaties bij elkaar te brengen; naast de werkgever en de onderwijsaanbieder ook vanuit vakorganisaties, Openbaar Ministerie, openbaar bestuur en het regulier onderwijs. Dit is terug te zien in de samenstelling van de Politieonderwijsraad. Een duidelijk andere institutionele setting dan in het mbo.

### 2.3.2 Specifieke karakter van het politiewerk en het politievak

Politieonderwijs is gericht op werk dat zich afspeelt in de frontlinie van de samenleving. Gewelds- en opsporingsbevoegdheden zijn een wezenlijk onderdeel van het werk. Dat werk brengt soms risico met zich mee voor de veiligheid van medewerkers en burgers. Dit vraagt specifieke scholing, vorming en training.

Daar komt bij dat het politievak voortdurend meebeweegt met maatschappelijke ontwikkelingen. Politiewerk vindt bovendien plaats als onderdeel van een dynamische maatschappelijke en politiek-bestuurlijke context en wordt door (sociale) media onder het vergrootglas gelegd. Met het oog op kwalificaties kan dit specifieke karakter en context van politiewerk in principe worden ondervangen door kennis, vaardigheden en houding (KVH) op een abstract niveau te beschrijven in kwalificaties. Deze context betekent wel dat kwalificaties periodiek moeten worden beoordeeld op hun actualiteitswaarde, ook als deze de KVH op abstract niveau beschrijven. Vervolgens moeten kwalificaties worden bijgesteld, als dat nodig blijkt te zijn.

### 2.3.3 Sterke mate van regulering

Vanwege het beschikken over gewelds- en opsporingsbevoegdheden is politiewerk in sterke mate onderworpen aan wettelijke bepalingen. Voor relatief veel taken of rollen geldt een wettelijke eis tot certificering om een bepaalde bevoegdheid te krijgen. Dit kan leiden tot een taakgericht perspectief van de werkgever op onderwijs: onderwijs moet medewerkers vooral voorbereiden op het uitoefenen van beroepstaken, in plaats van dat wordt gekeken naar de conceptuele kern van een beroep of functie (Onstenk et al., 2022). Deze taakgerichte benadering kan leiden tot het opknippen van kwalificaties in steeds kleinere delen, waarbij de certificeringseis, de kwalificatie-eis en de diploma-eis één en dezelfde zijn.

## 2.4 Uitwerking van de KS in de politiecontext

Verschillen in de uitwerking van de KS tussen mbo en politieonderwijs betreffen de rolverdeling bij het werken met kwalificaties, de *range* van onderwijsniveaus en het onderbrengen van basis- én vakspecialistische kwalificaties in de KS. Deze onderwerpen behandelen we achtereenvolgens.

### 2.4.1 Ontwikkelen van kwalificaties

In het mbo worden kwalificaties ontwikkeld door een daartoe in het leven geroepen instantie (SBB), op basis van sectorale expertise. Stakeholders vanuit het onderwijs en het bedrijfsleven worden in op

twee momenten formeel betrokken bij ontwikkeling van kwalificaties. Aan het begin van het ontwikkelproces beoordelen deze of een kwalificatie noodzakelijk is en aan het eind wordt bezien of deze voldoet aan de gestelde criteria. Op beide momenten ontvangen de stakeholders hierover advies van de Toetsingskamer van SBB. Die voert hiertoe een ingangstoets en een eindtoets uit.

In het politieonderwijs worden kwalificaties op aanvraag van de Politie ontwikkeld door de Politieacademie, dus door dezelfde instelling die ook het onderwijs maakt en uitvoert. Input voor kwalificaties komt vanuit het werkveld (voor de vakinhoud) en vanuit de beleidsafdelingen (directies) van de Politie (voor de HR-aspecten). Anders dan in het mbo, vindt toetsing van kwalificaties alleen plaats aan het eind van het ontwikkeltraject. Dit gebeurt door de Politieonderwijsraad. In deze Raad hebben naast vertegenwoordigers van de Politie, de Politieacademie en de politiebonden ook vertegenwoordigers van het openbaar bestuur, het Openbaar Ministerie en het beroepsonderwijs zitting.

In vergelijking met de situatie in het mbo heeft de Politieacademie dus meerdere rollen: het ontwikkelen van kwalificaties, het ontwikkelen en uitvoeren van onderwijs, inclusief examinering en het afgeven van diploma's en certificaten. Belanghebbende partijen hebben formeel een rol bij het toetsen van de kwalificatie. Doorgaans is niet navolgbaar of zij in een eerder stadium betrokken zijn bij de ontwikkeling van de kwalificatie, onder meer bij de afweging of examinering al dan niet noodzakelijk is en daarmee een kwalificatie wel of niet aan de orde is.

#### 2.4.2 Kwalificaties: sturing en verantwoording

De Politiewet 2012 (art. 87 lid 1) legt de verantwoordelijkheid voor de KSP en de bijbehorende opleidingen bij de minister van Justitie en Veiligheid. Deze moet zorgdragen voor “het vaststellen en onderhouden van een samenhangend en gedifferentieerd geheel van kwalificatiedossiers en bijbehorende kwalificaties”. De Politieonderwijsraad doet daartoe een voorstel en dient daarbij acht te slaan op de aansluiting bij de beroepspraktijk en bij het regulier onderwijs (art. 87 lid 2).

De kwalificaties worden, gehoord de Politieonderwijsraad, vastgesteld en gepubliceerd door de minister van Justitie en Veiligheid. Daarmee heeft de KSP niet alleen een sturende functie met betrekking tot de inhoud van het onderwijs (curricula, examinering), maar leggen partijen via de KSP ook *ex ante* verantwoording af over de bekwaamheid van politiemedewerkers. De KSP beschrijft eigenlijk verwachtingen: wat kunnen collega's, burgers, het bevoegd gezag en (maatschappelijke) partners in het veiligheidsdomein van beginnende politiemedewerkers verwachten als het gaat om kennis, vaardigheden en houding? Dit gaat om politiemedewerkers die 'nieuw' zijn in een politieberoep én om zittende politiemedewerkers die zich verder bekwamen voor een functie, taak of rol in het politiewerk. De curricula en examens moeten ervoor zorgen dat de politiemedewerkers deze KVH daadwerkelijk in huis hebben (Politieonderwijsraad 2022, p. 23). De verantwoordingsfunctie van de KSP is prominenter dan die van de KS in het mbo. Dat hangt samen met de aard van het werk, de gewelds- en opsporingsbevoegdheden van politiemedewerkers en de relatief sterke regulering van het beroep. In het mbo ligt de nadruk meer op de sturende functie van de KS als inhoudelijk kader voor curricula en examens (Westerhuis 2021; SBB 2023).

### 2.4.3 Range van onderwijsniveaus

In het regulier onderwijs bestaat er een onderscheid tussen mbo (tot en met NLQF-niveau 4) en hoger onderwijs (NLQF-niveau 5 en hoger), die elk een eigen wettelijk regiem kennen, respectievelijk de WEB en de WHW. Alleen het mbo werkt met een KS van landelijk vastgestelde kwalificaties, het hoger onderwijs heeft een eigen methodiek.

De KSP bevat kwalificaties op uitlopende niveaus, van niveau 2 tot en met niveau 7<sup>13</sup>. Daarnaast bevat de KSP ‘niveau-loze’ vakspecialistische kwalificaties die overwegend uit vaardigheden bestaan. In de volgende paragraaf gaan we hierop verder in.

### 2.4.4 Basis- en vakspecialistische kwalificaties in de KSP: een hybride systeem

In het mbo worden studenten opgeleid voor een beroep. Functiegerichte of branchekwalificaties – het woord zegt het al – zijn geen onderdeel van het regulier bekostigd beroepsonderwijs en vallen onder de eigen verantwoordelijkheid van branches en sectoren. De WEB (dan wel de WHW) is hierop niet van toepassing en ze zijn geen onderdeel van de KS.

In de KSP zijn twee typen kwalificaties opgenomen:

1. Basiskwalificaties, die toegang geven tot de zes politieberoepen en die de basis zijn voor basispolitieopleidingen<sup>14</sup>;
2. Vakspecialistische kwalificaties, die gericht zijn op een functie, taak of rol binnen het politiewerk. Deze kwalificaties liggen ten grondslag aan vakspecialistische politieopleidingen (VPO).

De twee typen kwalificaties in de KSP verschillen met name inhoudelijk van elkaar. De basiskwalificaties zijn de inhoudelijke leidraad voor het *beroepsonderwijs* dat de Politieacademie aanbiedt. Deze kwalificaties zijn gericht op drie aspecten. Ten eerste bereiden ze voor op het uitoefenen van de politietaak. Daarnaast zijn ze ook gericht op de algemene vorming van de student. Tot slot staan ze stil bij het maatschappelijk functioneren van de student als burger. Deze drie aspecten vormen samen de drievoudige kwalificering van het politieonderwijs, zoals omschreven staat in de Politiewet 2012<sup>15</sup>. Deze kwalificaties zijn hiermee gericht op aansluiting bij het regulier onderwijs.

De vakspecialistische kwalificaties zijn de inhoudelijke grondslag voor het vakspecialistisch politieonderwijs: de ‘bedrijfsopleidingen’ van de Politieacademie. Wettelijk gezien moet dit type kwalificaties voorzien in drievoudige kwalificering van studenten, net zoals de basiskwalificaties. In de praktijk is het echter zo dat deze kwalificaties vooral voorbereiden op een functie, taak of rol binnen het politiewerk. Aspecten van algemene vorming en het maatschappelijk functioneren van de

---

<sup>13</sup> De niveau-ordening in het politieonderwijs is gedeeltelijk extern geijkt – dit geldt anno 2024 voor de Politieagent GGP (niveau 4) en kwalificaties op NLQF-niveau 6 en 7. Dit betreft 6 van de 161 kwalificaties. Daarnaast heeft de Politieacademie het voornemen om ook de nieuwe opleidingen op niveau 5, 6 en 7 te laten accrediteren door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO).

<sup>14</sup> Basispolitieopleidingen zijn de basispolitieopleiding op niveau 4, de opleidingen voor specifieke inzetbaarheid (ESI) en de opleidingen binnen het hoger politieonderwijs (HPO).

<sup>15</sup> Politiewet 2012, art. 85 lid 1: “Het politieonderwijs is gericht op de verwerving van kennis, inzicht, vaardigheden en houding, nodig voor de uitoefening van de politietaak. Het politieonderwijs bevordert tevens de algemene vorming en de persoonlijke ontplooiing van de studenten en draagt bij tot hun maatschappelijk functioneren”.

student als burger komen hier niet of nauwelijks in voor. Inhoudelijke aansluiting van deze kwalificaties op het regulier onderwijs is in dit geval niet aan de orde.

Beide typen kwalificaties beschrijven de vereiste KVH voor een startbekwame politiemedewerker. Dit geldt voor studenten die nieuw de organisatie binnenkomen én voor ervaren, zittende politiemedewerkers die zich verder ontwikkelen met het oog op een andere (nieuwe) functie, rol of taak binnen het politiewerk. Een voorbeeld van de laatste doelgroep zijn politiemedewerkers in de basispolitiezorg die de rol van hulpofficier van justitie (HOvJ) gaan vervullen. Zij zijn al bekwaam voor het werken in de basispolitiezorg en worden met het behalen van de kwalificatie HOvJ startbekwaam als HOvJ. Het gebruik van de term ‘startbekwaamheid’ zorgt bij vakspecialistische kwalificaties regelmatig voor spraakverwarring. Hierop komen we in paragraaf 3.9 terug.

De Politiewet 2012 vormt het wettelijk kader voor de KSP. De wet maakt geen onderscheid tussen basis- en vakspecialistische kwalificaties. In de wet (artikel 87, 1e en 3e lid) wordt wel onderscheid gemaakt tussen politieopleidingen en overige opleidingen. Politieopleidingen worden onderverdeeld op basis van het bewijsstuk (diploma of certificaat) dat bij een succesvolle afronding van de opleiding wordt afgegeven. Hieraan ligt een kwalificatie ten grondslag. Overige opleidingen zijn opleidingen waaraan geen examen is verbonden en waarvoor geen kwalificatie is vereist. Studenten ontvangen bij het afronden van deze opleidingen een bewijs van deelname. Dit onderscheid is niet congruent met de indeling in basis- en vakspecialistische kwalificaties.

Waar het door de overheid bekostigde mbo zich uitsluitend richt op beroepsonderwijs, zien we in de context van de politie dus een hybride systeem, waarvan zowel het beroepsonderwijs (lees: de basispolitieopleidingen) als het meer branchegerichte onderwijs (lees: de vakspecialistische politieopleidingen) deel uitmaken. De Politieacademie vervult daarmee zowel de rol van beroepsopleider als die van ‘bedrijfsschool’.

## 2.5 Tussenbalans

Als we de balans opmaken op basis van de voorgaande paragrafen, dan kunnen we een aantal constatering doen. Deze vormen de achtergrond voor de beschrijving van de KSP in de huidige vorm in hoofdstuk 3.

De eerste is dat aansluiting van het politieonderwijs op de beroepspraktijk en de wens tot vermaatschappelijking van de politie doorslaggevend zijn geweest in de keuze om in het politieonderwijs met een KS volgens het mbo-model te werken. Want, het daarmee verbonden gebruik van eenduidige opleidingsniveaus en het uitgangspunt van drievoudige kwalificering (zie par. 2.1), draagt bij aan de waarde en herkenbaarheid van politiediploma’s en -certificaten buiten de politieorganisatie. Ook voorkomt het – zo is de gedachte – een te sterke interne focus van het politieonderwijs. Dat zijn belangrijke voorwaarden voor doorstroom van en naar het regulier onderwijs. De KSP moet dan ook worden gezien als een middel, een instrument, om dit doel dichterbij te brengen.

In de tweede plaats zien we dat de KSP nadrukkelijk is bedoeld als een instrument voor het afstemmen van vraag (Politie) en aanbod (Politieacademie). Daarbij is ruimte voor verschillende

perspectieven op kwalificaties: vanuit werkgever, onderwijsaanbieder, vakorganisaties, Openbaar Ministerie, openbaar bestuur en vertegenwoordigers vanuit het regulier onderwijs. Achteraf bezien is de keuze voor een KS naar mbo-model hier misschien minder vanzelfsprekend. Ten tijde van de introductie van de KSP bestond er een *weinig-op-weinig-relatie* en inmiddels is er een *één-op-één-relatie* tussen de Politie en de Politieacademie. Sinds 2017 is de Politieacademie zelfs formeel onderdeel van het politiebestedel.

Een derde constatering is dat de andere institutionele setting van het politieonderwijs – achteraf bezien – de vraag oproept of een ander model dan het mbo-model meer passend zou zijn voor Politie en Politieacademie om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Men had ook kunnen kiezen voor een model gebaseerd op dat van het hoger beroepsonderwijs of anderszins.

In de vierde plaats constateren we dat de KSP kan worden gezien als een bruikbare vorm voor het kanaliseren van frictie. Want, via de KSP hebben partijen een instrument waarmee de Politie haar vraag aan de Politieacademie in principe herkenbaar, duurzaam en transparant articuleren, in samenspraak met betrokken partijen. Daar komt bij dat via de KSP ook de belangen van andere stakeholders, te weten het bevoegd gezag, de politiebonden en het beroepsonderwijs bij elkaar worden gebracht. Dit heeft vorm gekregen door deze stakeholders, naast Politie en Politieacademie, zitting te geven in de Politieonderwijsraad die de minister adviseert over de KSP. Met andere woorden: via de KSP kunnen de stakeholders invloed uitoefenen op de richting en inhoud van het politieonderwijs. Daarmee wordt de verbinding met het regulier onderwijs versterkt en moet een te sterke interne gerichtheid worden voorkomen. De KSP vormt daarmee in potentie een belangrijk onderdeel van de *checks and balances* voor de borging van de kwaliteit van het politieonderwijs.

Ten vijfde stellen we vast dat de focus op het mbo en de daar gehanteerde KS sinds de invoering van de KSP steeds opnieuw is aangestipt. Dit blijkt onder meer in 2018 uit het kader dat de minister van Justitie en Veiligheid heeft meegegeven voor het ontwikkelen van een nieuwe KSP<sup>16</sup>. Het model van de kwalificatiestructuur mbo moest als uitgangspunt gelden voor de KSP en deze moest ook passend zijn voor het hoger onderwijs (vanaf NLQF-niveau 5). Wel was er de mogelijkheid om zo nodig beargumenteerd van het mbo-model af te wijken. Als doelen van de KSP werden daarbij genoemd:

- Het versterken van de koppeling tussen politieonderwijs en regulier onderwijs;
- Verbetering van de aansluiting tussen mbo-onderwijs en hbo-onderwijs, zodat doorstroom van mbo naar hbo binnen het politieonderwijs zou worden gestimuleerd, alsook de doorstroom van en naar het regulier onderwijs.
- De vernieuwing van de KSP moest ook verdere ruimte bieden voor flexibilisering van politieonderwijs en een basis leggen voor toekomstige samenwerking met het regulier onderwijs.

Een zesde constatering is dat de Politiewet 2012 als houvast geeft dat de KSP een “samenhangend en gedifferentieerd geheel van kwalificatiedossiers en bijbehorende kwalificaties” moet zijn. De gedachte daarachter is dat een dergelijke KSP ten dienste staat aan het ontwikkelen van curricula en bijbehorende examens als onderdeel van een samenhangend stelsel van opleidingen. Wat in een

---

<sup>16</sup> In de brief ‘Beleidsreactie evaluatie KSP’ van 10 februari 2020, kenmerk 2814544.

kwalificatie is opgenomen, moet terugkomen in de opleidingen tot startbekwame politiemedewerkers en de examens die zij afleggen. Dit is de sturende functie van de KSP.

Ten zevende, een samenhangend en gedifferentieerd stelsel van kwalificaties, zoals omschreven in de Politiewet 2012, is transparant en heeft geen niet-functionele dubbelingen of overlap en vertoont geen hiaten. Dat ondersteunt de Politieacademie bij het ontwikkelen van een samenhangend geheel van politieopleidingen en draagt bij aan een transparant, overzichtelijk en beheersbaar opleidingsportfolio bij de Politieacademie. Een deugdelijke KSP is hiervoor een randvoorwaarde (Politieonderwijsraad 2018, p. 11-12). Kwalificaties vormen immers de inhoudelijke basis voor politieopleidingen en bijbehorende examens.

Samenhang in het stelsel van kwalificaties en van opleidingen is verder van belang voor politiemedewerkers (bijvoorbeeld als 'student' in het basis- of vakspecialistisch politieonderwijs, als opleidingsadviseur, als leidinggevende) uit oogpunt van doorlopende leerlijnen. Dat vraagt om inzicht in de kwalificatie-eisen en opleidingsmogelijkheden van zowel basis- als vakspecialistische opleidingen en hun onderlinge verhoudingen.

Tot slot, de bekostiging van politieonderwijs speelt indirect een rol bij het streven naar samenhang tussen kwalificaties. Een transparant opleidingsportfolio bij de Politieacademie kan worden beschouwd als een belangrijke voorwaarde voor het efficiënt inzetten van personeel en onderwijsfaciliteiten, en daarmee voor een doelmatige besteding van het budget voor het politieonderwijs.

Tegen de achtergrond van deze constatering beschrijven we in het volgende hoofdstuk hoe de KSP er nu uitziet.



### **In het kort**

*De KSP is bedoeld als een instrument voor de aansluiting tussen het politieonderwijs en de politiepraktijk. Daarnaast is het streven om de vermaatschappelijking van de politie te ondersteunen. Daartoe is het van belang dat het politieonderwijs aansluit op het regulier beroepsonderwijs.*

*De KSP is bedoeld als een middel voor het afstemmen van (vakinhoudelijke) vraag en aanbod als het gaat om onderwijs.*

*De KSP is een bruikbare vorm voor het kanaliseren van frictie, maar een ander model dan dat naar voorbeeld van het mbo is denkbaar.*

*De oriëntatie van de KSP op het mbo is ook in latere jaren steeds benadrukt.*

*Een samenhangend en gedifferentieerd geheel van kwalificaties is de basis voor de sturende functie van de KSP.*

*Een samenhangend en gedifferentieerd geheel van kwalificaties is een voorwaarde voor een samenhangend geheel van opleidingen en draagt bij aan een doelmatige besteding van middelen, die beschikbaar zijn voor het politieonderwijs.*

### 3. De KSP nader bezien

*In dit hoofdstuk beschrijven we een aantal aspecten van de KSP, zoals deze er nu uitziet. Daarbij gaan we uit van vastgestelde kwalificaties, dat wil zeggen: de titel en bijbehorende kennis, houding en vaardigheden zijn vastgesteld door de minister van Justitie en Veiligheid. De peildatum is 1 januari 2024.*

De KSP omvat:

1. 22 basiskwalificaties, die gericht zijn op verschillende politieberoepen, en
2. 139 vakspecialistische kwalificaties die zijn gericht op specifieke functies, rollen of taken in het politiewerk.

Deze laatste categorie bestaat zowel uit kwalificaties waarvan de titel en inhoud publiek bekend zijn, als uit kwalificaties waarvan de inhoud en titel uit veiligheidsoverwegingen worden afgeschermd; de zogeheten ‘heimelijke kwalificaties’.

Om te beginnen duiden we in dit hoofdstuk wat een kwalificatie wel is, en wat een kwalificatie niet is (par. 3.1) en wat de functies van de KSP zijn (paragraaf 3.2). Vervolgens gaan we in paragraaf 3.3 in op wet- en regelgeving rondom kwalificaties. Welke rol kwalificaties spelen in de borging van de kwaliteit van het politieonderwijs, is vervolgens beschreven in paragraaf 3.4. De vraag wanneer een kwalificatie noodzakelijk is, wordt beantwoord in paragraaf 3.5.

Samenhang tussen kwalificaties kan op verschillende manieren worden ingevuld. Wat we hieronder verstaan, omschrijven we in paragraaf 3.6. Hoe het er in 2024 voorstaat met samenhang in de KSP, komt in paragraaf 3.7 aan de orde.

#### 3.1 Wat is een kwalificatie wel, wat is een kwalificatie niet?

De KSP bevat kwalificaties ten behoeve van politieberoepen, -taken, -functies en rollen. In deze kwalificaties is omschreven over welke kennis, houding en vaardigheden studenten moeten beschikken om aan de slag te kunnen als executief politieambtenaar, als beginner in hun vakgebied (startbekwaam medewerker). In andere woorden: het is de ‘lat’ waar een student aan moet voldoen om aan de slag te mogen als beginnend politiemedewerker.

Kwalificaties zijn er voor politiewerk in de volle breedte, zoals basispolitiezorg (GGP), tactische opsporing, intelligence, bewaken en beveiligen en afgeschermdde politietaken. Een kwalificatie is een instrument; een middel om politiewerk aan het politieonderwijs en het regulier onderwijs te verbinden. Het is van belang om dit helder te hebben: een kwalificatie is geen doel op zich.

We roepen nogmaals in herinnering dat een kwalificatie iets anders is dan een opleiding. Een opleiding is de route waarlangs studenten de vereiste KVH verwerven, die in de kwalificatie staan omschreven. Een kwalificatie is niet bedoeld om achteraf een opleiding te legitimeren of te beschrijven welke vorm is gekozen voor een opleiding. Een kwalificatie is bedoeld om de inhoud van

een opleiding en de bijbehorende examens te definiëren en is de inhoudelijke leidraad bij het ontwikkelen van de opleiding en de examens.

Ontwikkelingen in het werkveld kunnen aanpassingen in kwalificaties nodig maken. Dit betekent dat er nieuwe kwalificaties komen, bestaande kwalificaties worden doorontwikkeld en verouderde kwalificaties vervallen. De KSP is dus geen statisch gegeven.

### 3.2 Functies van de KSP

Er zijn twee functies van de KSP (Politieonderwijsraad 2018). Ten eerste geven kwalificaties richting; ze bevatten de vereiste kennis, houding en vaardigheden voor het politiewerk. Vanuit deze sturende functie vormen deze KVH de inhoudelijke basis voor politieopleidingen en -examens bij de Politieacademie. Studenten moeten aantonen dat zij deze KVH beheersen om de opleiding af te kunnen ronden, in aanmerking te komen voor het (deel)diploma of certificaat en als startbekwaam politiemedewerker aan de slag te gaan.

Ten tweede wordt via de KSP-verantwoording afgelegd; betrokken partijen verklaren *ex ante* aan de minister van Justitie en Veiligheid over welke bekwaamheden politiemedewerkers moeten beschikken. De bijbehorende curricula en examens moeten ervoor zorgen dat gediplomeerde politiemedewerkers deze kennis, houding en vaardigheden ook daadwerkelijk in huis hebben. Welke KVH dit betreft is publiek inzichtelijk doordat vanaf 2024 de kwalificaties via de ministeriële Regeling Politieonderwijs worden vastgesteld en (online) gepubliceerd.

Sturing en verantwoording zijn als functies van de KSP niet los van elkaar te zien. Daadwerkelijke verantwoording richting de minister van Justitie en Veiligheid is pas mogelijk als opleidingen en examens inderdaad zijn gebaseerd op de kwalificaties. Op deze manier wordt immers geborgd dat de studenten aantoonbaar bekwaam zijn en de KVH beheersen die nodig zijn voor het beroep, de taak, functie of rol in het politiewerk.

De KSP is meer dan een optelsom van alle afzonderlijke kwalificaties, dus meer dan de som der delen. Van belang is dat de Politieacademie in staat is om een transparant en samenhangend portfolio van politieopleidingen aan te bieden waarin logische en doorlopende leerlijnen te zien zijn. Een samenhangend en gedifferentieerd geheel van kwalificaties dat de KSP moet vormen, is daarvoor een belangrijke voorwaarde.

### 3.3 Wet- en regelgeving rondom kwalificaties

Deze paragraaf is gericht op het wettelijk kader voor kwalificaties. Hierbij gaan we in op de ordening van kwalificaties en de eisen die in de wet worden gesteld aan de vorm en inhoud van kwalificaties. Omdat kwalificaties en opleidingen in wet- en regelgeving nauw aan elkaar verbonden zijn, staan we ook stil bij de omschrijving en ordening van opleidingen.

### 3.3.1 Ordening van kwalificaties

De Politiewet 2012, met verwijzing naar de WEB, stelt dat de KSP een ‘samenhangend en gedifferentieerd geheel’ vormt. In de wet is niet aangegeven volgens welke methode of aan de hand van welk criterium kwalificaties zijn geordend. De Politieonderwijsraad heeft in 2015 onderscheid aangebracht tussen kwalificaties door verschillende zogeheten modaliteiten te introduceren. Zo ontstonden twee modaliteiten, gekoppeld aan de wijze waarop verantwoording wordt afgelegd aan de minister.

#### Basiskwalificaties (modaliteit 1)

De kwalificatie is gericht op het behalen van een (deel)diploma op mbo- of hoger onderwijsniveau dat equivalent is aan het regulier onderwijs. Daarnaast is de kwalificatie gericht op inzetbaarheid in een politieberoep en daarmee verbonden bevoegdheden en bekwaamheden.

In de kwalificatie is uitgebreid beschreven welke kennis, houding en vaardigheden nodig zijn om te mogen werken in het beroep, evenals de context van de kwalificatie en het proces van totstandkoming. Verantwoording via een kwalificatie vindt plaats voordat de opleidingen en examens worden ontwikkeld.

#### Vakspecialistische kwalificaties (modaliteit 2)

De kwalificatie is gericht op een specifieke functie of voorbehouden handeling. Een kwalificatie is aan de orde:

- a. als wettelijke bevoegdheden en vereisten van toepassing zijn of een hercertificering hiervan, of;
- b. bij een certificeringseis in het kader van de uitvoering van een functie uit het Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie (LFNP), of;
- c. als een of meer van de volgende ‘gevoelige aspecten’ examinering noodzakelijk maakt:
  - een inbreuk op grondrechten (waaronder inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en privacy van burgers, uitvoering van een ‘handeling contra legem’);
  - professionele omgang met getuigen, verdachten en slachtoffers;
  - inzet van gewelddsmiddelen;
  - gevaar-zettende omstandigheden;
  - afbreukrisico ten aanzien van bewijsuitsluiting in strafzaken;
  - afbreukrisico ten aanzien van veiligheid in de publieke ruimte;

of:

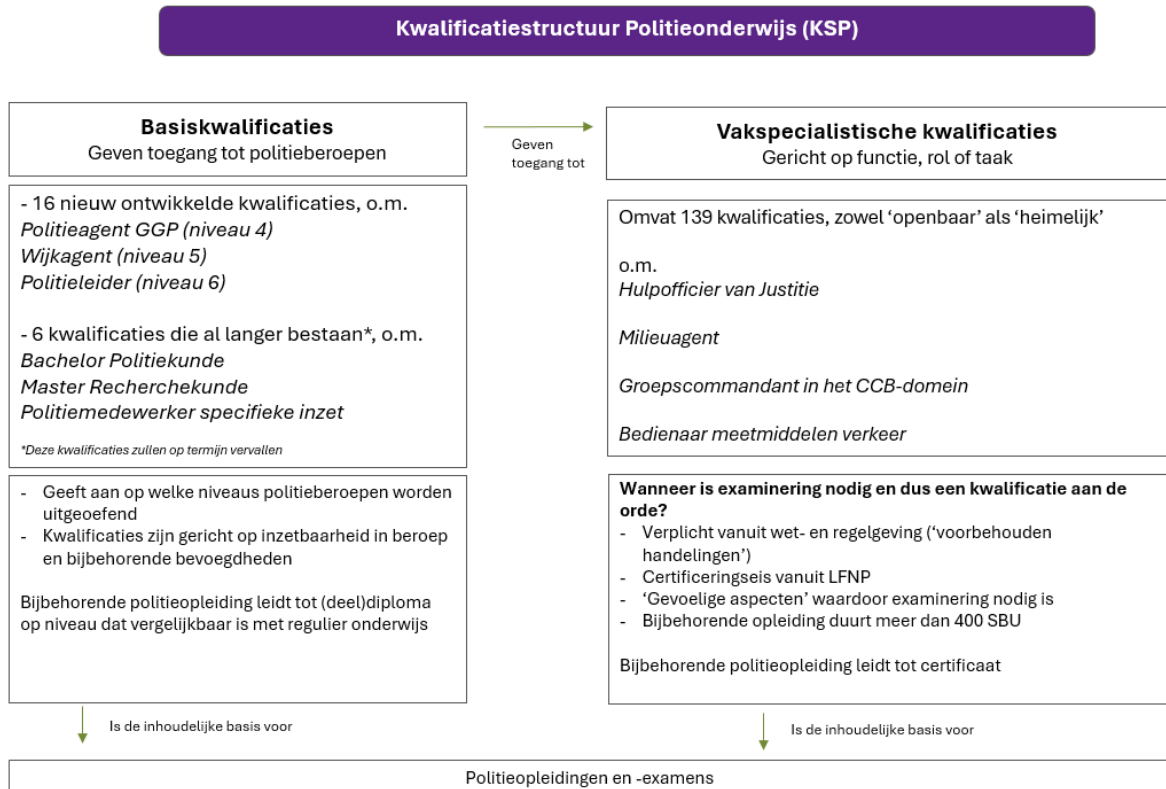
- d. als een opleiding een studiebelasting kent van 400 sbu of meer.

Vakspecialistische kwalificaties zijn de inhoudelijke basis voor opleidingen en examens in het vakspecialistisch politieonderwijs. De kwalificaties worden beknopt verantwoord aan de hand van de kwalificatievereisten (voorheen: examenvereisten), voordat de opleidingen en examens worden ontwikkeld.

De Raad signaleerde in 2015 dat bovenstaande criteria niet moeten dienen als ‘afvinklijstje’, maar dat het van belang is dat alle partijen in de Raad hierover in gesprek blijven (Politieonderwijsraad 2015). Het zijn criteria om te toetsen of het betreffende politiewerk vraagt om een formeel examen en of daarmee een kwalificatie aan de orde is of niet.

Het criterium ‘gevoelige aspecten’ is niet objectief en daarmee voer voor discussie. Het is aan de betrokken partijen in de Raad om in onderling overleg te komen tot een *communis opinio* of er sprake is van gevoelige aspecten die examinering noodzakelijk maakt. ‘Gevoelige aspecten’ zijn bijvoorbeeld aan de orde bij de kwalificaties ‘Herkennen en beschrijven van wapens en munitie’ en ‘Adviseur bewaken en beveiligen’.

In onderstaande afbeelding is weergegeven hoe de KSP is opgebouwd.



Peildatum: 1 januari 2024

### 1 Opbouw van de kwalificatiestructuur politieonderwijs

#### 3.3.2 Eisen aan vorm en inhoud van kwalificaties

De Politiewet 2012 stelt een aantal eisen aan de vorm en inhoud van kwalificaties in de KSP. Wat betreft de inhoud schrijft de wet voor dat politieonderwijs, en daarmee impliciet de kwalificaties die aan de politieopleidingen ten grondslag liggen, gericht is op de uitoefening van de politietaak. Daarnaast worden eisen gesteld op het gebied van taal en rekenen, om tegemoet te komen aan het doel van algemene vorming en persoonlijke ontplooiing<sup>17</sup>. Ook draagt het politieonderwijs bij aan het maatschappelijk functioneren van de student<sup>18</sup>. Deze drie aspecten van het politieonderwijs vormen samen de zogeheten ‘drievoudige kwalificering’.

<sup>17</sup> Hiervoor zijn de referentieniveaus voor taal en rekenen uit het regulier mbo van toepassing verklaard voor (alle) politiekwalificaties.

<sup>18</sup> Zoals omschreven in artikel 85 van de Politiewet 2012.

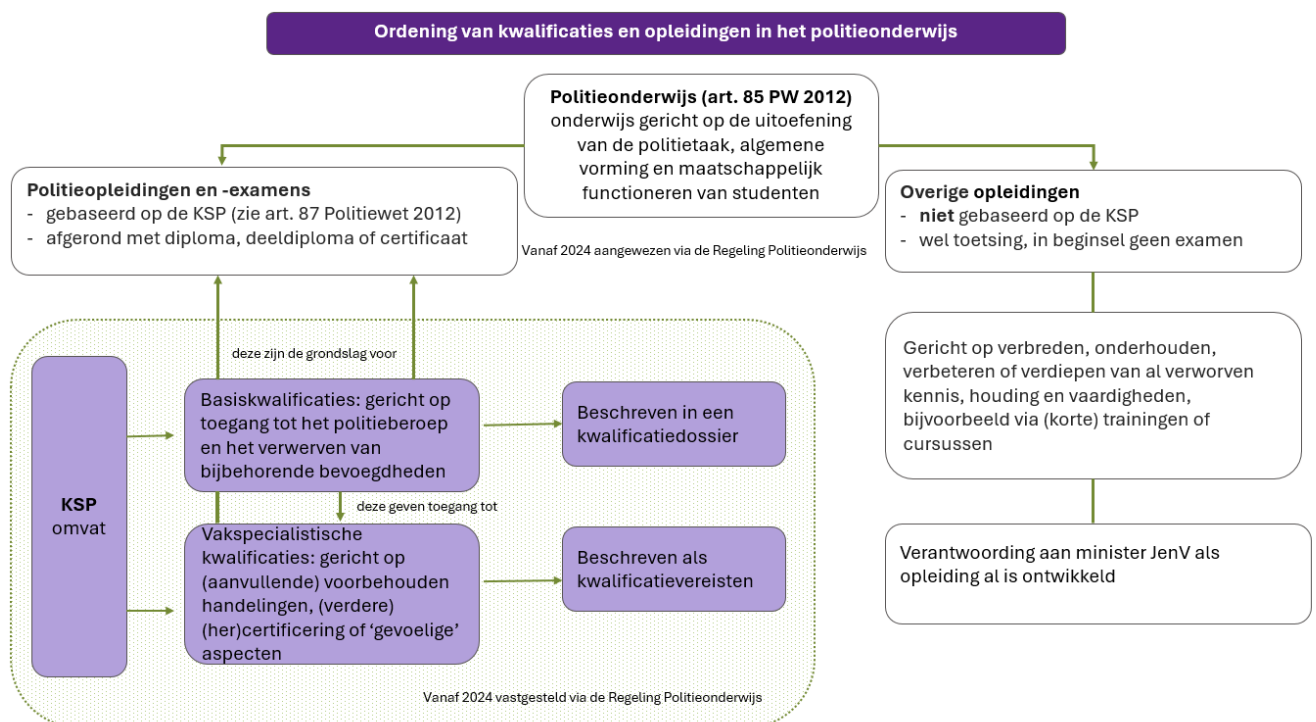
Wat betreft hun vorm moeten kwalificaties zijn opgebouwd uit een basisdeel en profieldeel. Ook zijn er keuzedelen aan kwalificaties gekoppeld. Deze opbouw van kwalificaties is gebruikelijk in het mbo<sup>19</sup>.

### 3.3.3 Ordening van opleidingen

De Politiewet 2012 maakt onderscheid tussen politieopleidingen en overige opleidingen. Politieopleidingen worden aangeboden aan de Politieacademie en zijn gebaseerd op kwalificaties in modaliteit 1 en 2. De kwalificaties zijn de inhoudelijke basis voor curricula en examens aan de Politieacademie. De zogeheten overige opleidingen zijn inhoudelijk niet gebaseerd op de kwalificatiestructuur. Deze categorie opleidingen wordt ook wel aangeduid als ‘modaliteit 3’ en maakt per definitie geen deel uit van de kwalificatiestructuur. Verantwoording aan de minister vindt achteraf plaats, als de opleiding al van start is gegaan.

Voor een logische samenhang in opleidingen is het wenselijk dat opleidingen ‘in modaliteit 3’ inhoudelijk goed aansluiten op de kwalificaties in modaliteit 2 en de daarop gebaseerde opleidingen. Dit is van belang om een doorlopende leerlijn te kunnen realiseren, zonder niet-functionele inhoudelijke overlap en hiaten. Op deze manier kan het politieonderwijs (politieopleidingen en overige opleidingen samen) een transparant en samenhangend geheel vormen.

In onderstaande afbeelding is weergegeven hoe kwalificaties en opleidingen geordend zijn in het politieonderwijs.



## 2 Ordening van kwalificaties en opleidingen in het politieonderwijs

<sup>19</sup> Zie artikel 87 van de Politiewet 2012, waarin artikel 7.2.4, tweede en derde lid van de WEB van overeenkomstige toepassing wordt verklaard.

### 3.3.4 Regeling Politieonderwijs

Naast de Politiewet 2012 geldt de Regeling Politieonderwijs voor het politieonderwijs. Deze is inmiddels in werking getreden, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2023. In deze ministeriële regeling worden kwalificaties voor het politieonderwijs vastgesteld en politieopleidingen en overige opleidingen aangewezen.

### 3.4 Kwalificaties als element van kwaliteitsborging van het politieonderwijs

Op advies van de Raad stelt de minister van Justitie en Veiligheid de kwalificaties vast. Deze taak van de minister maakt deel uit van het systeem van *checks and balances* om de kwaliteit van het politieonderwijs te borgen. Andere onderdelen van dit systeem zijn accreditatie van politieopleidingen op hoger onderwijsniveau door de NVAO, toezicht door de Inspectie Justitie en Veiligheid en de examencommissies bij de Politieacademie.

Sinds 2019 stellen examencommissies bij de Politieacademie examens voor politieopleidingen pas vast als de Politieonderwijsraad positief heeft geadviseerd aan de Minister van Justitie en Veiligheid over vaststelling van de kwalificatie, die de grondslag is voor de betreffende politieopleiding. De vaststelling door de Minister is het definitieve akkoord. Dit is met name een procedurele controle. Bij wijzigingen in het examen stelt de examencommissie het examendocument opnieuw vast.

Daarnaast wordt ook gecheckt in hoeverre de vereiste kennis, houding en vaardigheden, zoals deze in de kwalificatie zijn beschreven, deel uitmaken van het onderwijsprogramma van een politieopleiding. De Inspectie Justitie en Veiligheid ziet erop toe dat de Politieacademie dit verantwoordt in het opleidingsdossier van de betreffende opleiding (Inspectie Justitie en Veiligheid 2020). Dit betreft vooral de vraag of de Politieacademie deze stap zet. Hoe de kwalificatie is uitgewerkt in het onderwijs- en examenprogramma en de wijze waarop dit wordt verantwoord richting de Inspectie, is aan het betreffende onderwijsteam.

Het onderwijsteam draagt er zorg voor dat de kwalificatie, het onderwijs- en het examenprogramma inhoudelijk op elkaar aansluiten. Intern ziet de leiding van de onderwijsteams van de Politieacademie toe op deze onderlinge samenhang en er worden steekproeven genomen om dit te onderzoeken. Tot slot is de examencommissie verantwoordelijk voor de borging van de examinering. Zo ziet de examencommissie toe op de kwaliteit van examens en op het proces van examinering (Politieacademie 2021; Politieacademie 2024).

Bovenstaande aspecten vormen een belangrijke borging van de verbinding tussen kwalificaties, examens en politieopleidingen, die eraan bijdragen dat kwalificaties feitelijk richting geven aan de inhoud van politieopleidingen en examens bij de Politieacademie. En, dat studenten de vereiste kennis, houding en vaardigheden die in de kwalificatie omschreven staan, aantoonbaar beheersen wanneer zij in het bezit zijn van een diploma of certificaat van een politieopleiding.

### 3.5 Wanneer is een kwalificatie noodzakelijk?

Het vertrekpunt voor een kwalificatie ligt in de politietaak. Politieonderwijs, dat wil zeggen politieopleidingen en overige opleidingen, is immers onder meer gericht op de uitoefening van de politietaak. Dit is omschreven in de Politiewet 2012 en nader toegelicht in afbeelding 2.

De Politiewet 2012 maakt dus onderscheid tussen politieopleidingen en overige opleidingen. In 2015 heeft de Raad dit onderscheid verder uitgewerkt, op verzoek van de toenmalige minister van Veiligheid en Justitie. Dit heeft geresulteerd in een aantal criteria om te bepalen of er sprake is van een politieopleiding of een overige opleiding (Politieonderwijsraad 2015). De kern van dit onderscheid ligt in het gegeven dat politieopleidingen worden afgesloten met een formeel examen en de examencommissie betrokken is. Bij overige opleidingen *kan* examinering aan de orde zijn, maar hoeft dit niet<sup>20</sup>. Politieopleidingen zijn inhoudelijk geënt op een kwalificatie.

Examinering is bij een politieopleiding aan de orde in de volgende gevallen:

#### *Bij basispolitieopleidingen*

De opleiding is gericht op het behalen van een (deel)diploma op mbo- of hoger onderwijsniveau dat equivalent is aan het regulier onderwijs. Daarnaast is de opleiding gericht op inzetbaarheid in een politieberoep ('toegang tot het politieberoep') en daarmee verbonden bevoegdheden en bekwaamheden.

#### *Bij vakspecialistische politieopleidingen*

- Er zijn wettelijke bevoegdheden en vereisten van toepassing, of een (verplichte) hercertificering hiervan, en/of;
- Er geldt een verplichting tot certificering vanuit het LFNP, en/of;
- Het politiewerk waarvoor wordt opgeleid, omvat 'gevoelige aspecten' waardoor examinering noodzakelijk is, en/of;
- De opleiding omvat meer dan 400 studiebelastinguren.

Bij politieopleidingen worden de vereiste kennis, houding en vaardigheden geëxamineerd en de minister stelt de vereiste KVH vast. Hierdoor worden de voorwaarden gecreëerd voor de startbekwaamheid van executieve politiemedewerkers in het betreffende beroep, de functie, taak en/of voorbehouden handeling.

Uit bovenstaande kan dus worden afgeleid dat er altijd een kwalificatie moet zijn als het gaat om het (1) verwerven van kennis, houding en vaardigheden voor de uitvoering van de politietaak waarbij (2) examinering aan de orde is.

### 3.6 Samenhang nader omschreven

Bij het adviseren over kwalificaties hanteert de Raad een aantal toetscriteria, waarvan 'samenhang' een voorbeeld is. Dit omvat twee aspecten: samenhang op inhoud en in vorm. In deze paragraaf

---

<sup>20</sup> Dit betekent overigens niet dat er bij overige opleidingen geen sprake is van toetsing; dit is vaak wel het geval.



duiden we wat de Raad hieronder verstaat. Daarnaast omschrijven we wat samenhang tussen kwalificaties en opleidingen is.

### 3.6.1 Samenhang als toets criterium: op inhoud en vorm

Bij de bespreking van kwalificaties in de commissie Kwalificaties en Raad wordt een aantal toetscriteria gehanteerd. Nieuw ontwikkelde of bijgestelde kwalificaties worden getoetst op onder meer herkenbaarheid voor de beroepspraktijk, duurzaamheid, navolgbaarheid en samenhang.

Het criterium samenhang gaat wat betreft de *inhoud* over de verbinding met andere kwalificaties. Hoe verhouden deze zich tot elkaar, is er een logisch verband in het geheel van kwalificaties? Welke plaats neemt de nieuwe of bijgestelde kwalificatie in de KSP in? Is bijvoorbeeld benoemd wat ‘naastgelegen’, voorwaardelijke of opvolgende kwalificaties zijn?

Ook betekent dit dat er geen inhoudelijke hiaten of niet-functionele overlap bestaan tussen kwalificaties. Tot slot zijn algemene ontwikkelingen in politiewerk, zoals verdergaande digitalisering, consistent in alle relevante kwalificaties verwerkt.

Inhoudelijke samenhang tussen kwalificaties impliceert dat er een gemeenschappelijk houvast of gemene deler is, waarmee alle kwalificaties kunnen worden geordend. Een voorbeeld hiervan is NLQF-niveau dat als leidraad is gebruikt bij het ontwikkelen van de ‘KSP2021’. Een andere mogelijkheid is een duidelijke verbinding van kwalificaties met het politiewerk, bijvoorbeeld door het niveau van een kwalificatie te duiden aan de hand van een functiebenaming in het LNFP.

*Samenhang in vorm* betekent dat kwalificaties eenduidig zijn beschreven wat betreft terminologie, abstractieniveau en format. Bijvoorbeeld: alle kwalificaties zijn beschreven in termen van leeruitkomsten en/of op hetzelfde abstractieniveau.

In de volgende passages gaan we nader in op de samenhang tussen alle kwalificaties en onderzoeken we of er een ‘rode draad’ is die alle kwalificaties in de KSP aan elkaar verbindt. Niet door alle 161 kwalificaties inhoudelijk naast elkaar te leggen en te analyseren, maar door naar een aantal kenmerken van de kwalificaties te kijken. Dit lichten we nader toe in de volgende paragraaf.

### 3.6.2 Kenmerken van kwalificaties (‘meta-informatie’)

Samenhang tussen kwalificaties kan worden geduid aan de hand van kenmerken van kwalificaties en de context waarbinnen ze vallen. Deze kenmerken noemt men ook wel meta-informatie. Voorbeelden hiervan zijn: niveau (bijvoorbeeld in termen van NLQF of LFNP), doelgroep of voorwaardelijkheden. Aan de hand van deze informatie is te zien welke plek een kwalificatie inneemt in de KSP en wat ‘naastgelegen’ kwalificaties zijn.

Voor de basiskwalificaties is het NLQF-niveau een rode draad. Alle 16 nieuwe kwalificaties zijn ontwikkeld op basis van de descriptorren van het NLQF<sup>21</sup>. Een volgende vraag is of het NLQF fungeert

---

<sup>21</sup> De formele *vaststelling* van het NLQF-niveau van de kwalificaties kan worden geregeld door hiertoe een aanvraag in te dienen bij het Nationaal Coördinatiepunt NLQF. De politieopleiding Politieagent GGP niveau 4, die is gebaseerd op de kwalificatie Politieagent GGP niveau 4, is inmiddels formeel ingeschaald in het NLQF op niveau 4.

als een gemene deler die de samenhang in de KSP als geheel, tussen alle kwalificaties, kan ondersteunen. Hierop gaan we in paragraaf 3.7 verder in.

### 3.6.3 Samenhang tussen kwalificaties en opleidingen

Samenhang tussen kwalificaties en politieopleidingen (hierna: opleidingen) betekent op hoofdlijnen (1) dat een kwalificatie de inhoudelijke basis is voor één of meer opleiding(en) en/of examen(s) en (2) dat duidelijk is op welke manier een kwalificatie is uitgewerkt in de opleiding(en) en examen(s). Zo werkt de sturende functie van de KSP.

Als we bovenstaande verder invullen, is de mate van samenhang tussen kwalificaties en opleidingen af te zien aan een aantal gegevens. Ten eerste kan worden nagegaan of voor alle kwalificaties een politieopleiding en/of -examen is ontwikkeld. Ook is het omgekeerde aan de orde: aan iedere politieopleiding ligt een vastgestelde kwalificatie ten grondslag. Daarnaast is het van belang dat duidelijk is welke kwalificatie de inhoudelijke basis vormt voor welke politieopleiding. Tot slot is het van belang dat de kwalificatie, opleiding en examens inhoudelijk in elkaars verlengde liggen. De Politieacademie beschrijft hoe de kwalificatie is uitgewerkt in een opleiding en examens in een opleidingsdossier, als onderdeel van kwaliteitszorg voor opleidingen en examens. Het opleidingsdossier wordt minimaal eens in de drie jaar vastgesteld (Politieacademie 2020).

Een kwalificatie kan tijdelijk (nog) niet verbonden zijn aan een opleiding, als deze bijvoorbeeld nog ontwikkeld moet worden. Dat is nu onder meer het geval met de in 2022 vastgestelde basiskwalificaties op niveau 5 (Wijkagent niveau 5, Politieleider niveau 5, Politieagent niveau 5 en Rechercheur niveau 5). Het kan dus zijn dat het aantal vastgestelde kwalificaties en aangewezen politieopleidingen (tijdelijk) niet volledig synchroon loopt.

## 3.7 Samenhang in de KSP: stand van zaken

In deze paragraaf gaan we nader in op samenhang in de KSP. Eerst beschrijven we welke rol het criterium ‘samenhang’ de afgelopen jaren heeft gespeeld bij de advisering van de Raad over de KSP.

Vervolgens kijken we naar samenhang door een inhoudelijke bril, aan de hand van de kenmerken die in de paragrafen hiervoor aan de orde zijn gekomen. Daarna naar samenhang in de wijze waarop de kwalificaties beschreven zijn. Op basis hiervan schetsen we in hoeverre er sprake is van samenhang in de KSP.

### 3.7.1 Samenhang in de KSP door de jaren heen

De huidige vorm, inhoud en omvang (161 kwalificaties) van de KSP zijn het resultaat van een geleidelijk proces dat zich in de afgelopen 20 jaar heeft voltrokken. De KSP heeft hierin meebewogen met vakinhoudelijke ontwikkelingen in het politiewerk en het politieonderwijs. Een samenhangend stelsel van kwalificaties, als solide basis voor een samenhangend opleidingsstelsel bij de Politieacademie, was in deze periode een continu streven. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de introductie

---

Voor de politieopleidingen op NLQF-niveau 5, 6 en 7 is deze stap niet nodig. Sinds 2012 is de inschaling van opleidingen in het hoger onderwijs van rechtswege geregeld als deze erkend zijn door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (NCP NLQF, 2021). Dit is het geval als de opleiding is geaccrediteerd door de NVAO.

van kwalificatiedossiers, waarbij aan elkaar verwante kwalificaties in één kwalificatiedossier werden ondergebracht (Politieonderwijsraad 2013).

Samenhang tussen kwalificaties was in 2022 een nadrukkelijk ijkpunt voor het ontwikkelproces en de inhoud van de 15 nieuwe basiskwalificaties ('KSP2021'), die de minister van Justitie en Veiligheid heeft vastgesteld, na uitgebreide toetsing door de Politieonderwijsraad (Politieacademie 2022).

Bij de vakspecialistische kwalificaties is dit anders verlopen. In 2015 heeft de Raad een pakket van 172 vakspecialistische kwalificaties als één geheel aan de minister van Veiligheid en Justitie aangeboden. Indertijd is dit pakket niet expliciet op onderlinge samenhang beoordeeld<sup>22</sup>. Van dit pakket maken 52 kwalificaties nu nog ongewijzigd deel uit van de KSP. Evenmin is de KSP in de afgelopen jaren *als geheel* inhoudelijk getoetst op samenhang. Sinds 2017 worden vakspecialistische kwalificaties wel expliciet getoetst op samenhang en andere criteria.

### 3.7.2 Inhoudelijke samenhang

De inhoudelijke verbinding duiden we aan de hand van meta-informatie die beschikbaar is voor de kwalificaties in de KSP. Per kwalificatie is bekeken op welk niveau deze is gepositioneerd (in termen van (NLQF)-niveau of van het LFNP) en of duidelijk is wat de doelgroep is. Ook is onderzocht of er sprake is van voorwaardelijkheid: moet er eerst een andere kwalificatie zijn behaald voordat de student kan beginnen met de betreffende kwalificatie? In onderstaande passage geven we de uitkomsten van de uitgevoerde analyse weer.

Zoals eerder omschreven, bestaat de KSP uit<sup>23</sup>:

- 22 basiskwalificaties
  - o Waarvan 16 nieuw ontwikkelde basiskwalificaties ('KSP2021' en de Politieboa)
  - o Waarvan 6 oude basiskwalificaties, die inhoudelijk voor een groot deel overlappen met de 'KSP2021'-kwalificaties en die naar verwachting op termijn zullen vervallen.
- 139 vakspecialistische kwalificaties
  - o Waarvan 123 openbaar zijn
  - o Waarvan 16 zijn afgeschermd (heimelijk) zijn.

De 15 basiskwalificaties die in 2022 zijn vastgesteld, zijn op een heldere manier inhoudelijk aan elkaar verbonden. Voor alle kwalificaties is duidelijk op welk NLQF-niveau deze gepositioneerd zijn, wie de doelgroep is en wat de voorwaardelijkheden zijn (Politieonderwijsraad 2022)<sup>24</sup>. In termen van de Politiewet 2012 vormen deze kwalificaties een 'samenhangend en gedifferentieerd geheel'.

---

<sup>22</sup> Deze kwalificaties werden indertijd de 'certificaten van bij- en nascholing' genoemd.

<sup>23</sup> Peildatum is 1 januari 2024. In het verleden is van een aantal kwalificaties wel de titel bekend en/of vastgesteld, maar zijn geen onderliggende kennis, vaardigheden en houding vastgesteld. Deze kwalificaties tellen niet mee in bovenstaande aantallen, omdat de titel en inhoud ervan niet zijn vastgesteld door de minister van Justitie en Veiligheid.

<sup>24</sup> Voor de 'oudere' basiskwalificaties die nog van kracht zijn in de KSP, is de inhoudelijke samenhang minder duidelijk weer te geven. Omdat deze kwalificaties echter op termijn zullen vervallen is de inhoudelijke samenhang van deze oudere kwalificaties in 2022 niet getoetst.

### *Samenhang tussen basis- en vakspecialistische kwalificaties*

Om samenhang tussen basis- en vakspecialistische kwalificaties te duiden, is bekeken in welke vakspecialistische kwalificaties een basispolitiediploma (op niveau 2, 3, 4 of 6) expliciet staat genoemd als voorwaardelijk<sup>25</sup>. Dit is bij 20% van het totale aantal vakspecialistische kwalificaties het geval. Voorbeelden hiervan zijn de Generalist operationeel centrum en enkele heimelijke vakspecialistische kwalificaties. Deze kwalificaties zijn te kenschetsen als ‘beginkwalificatie’ om te mogen werken in een bepaald domein.

Hierbij valt op dat het merendeel van deze vakspecialistische kwalificaties direct aansluit op een basiskwalificatie op niveau 3 of 4. In enkele gevallen wordt een hoger onderwijsdiploma als voorwaardelijk benoemd. Dit betekent in de meeste gevallen dat er geen vakspecialistische kwalificaties zijn die direct aansluiten op de basiskwalificaties op niveau 5 en hoger.

### *Samenhang tussen vakspecialistische kwalificaties onderling*

Om samenhang tussen vakspecialistische kwalificaties onderling te beoordelen, is bekeken van hoeveel vakspecialistische kwalificaties de voorwaardelijkheden, niveau en/of doelgroep bekend zijn. Uit de analyse blijkt dat voorwaardelijkheden de samenhang het meest precies duiden, omdat dat duidelijk maakt welke plek de kwalificatie exact inneemt in de KSP als geheel.

- Bij 100 van de 139 vakspecialistische kwalificaties (72%) is bekend welke kwalificatie voorwaardelijk is. Dit wil zeggen dat het duidelijk is welke kwalificatie eerst moet worden behaald voor dat de betreffende kwalificatie kan worden gevolgd.
- 32 van alle vakspecialistische kwalificaties (23%) zijn geduid in termen van een onderwijsniveau (mbo 2, 3, 4 of hbo).
- Bij 24 vakspecialistische kwalificaties (18%) is aangegeven bij welke functie in het functiegebouw deze aansluiten.

Voor de vakspecialistische kwalificaties kan worden gesteld dat de samenhang in beperkte mate kan worden geduid. Dit komt deels doordat de KSP verschillende ‘generaties’ vakspecialistische kwalificaties bevat. Zo was het voor 2017 niet gebruikelijk om bij vakspecialistische kwalificaties de voorwaardelijkheden, doelgroep en/of niveau aan te geven, terwijl deze gegevens wel van belang zijn om te doorzien hoe kwalificaties zich tot elkaar verhouden. Een fors aantal van deze kwalificaties is in de huidige KSP nog steeds van kracht.

Op basis van de bovenstaande gegevens kan worden geconcludeerd dat de samenhang tussen kwalificaties in de KSP varieert. Voor de basiskwalificaties is deze helder. Voor de vakspecialistische kwalificaties onderling is de samenhang in beperkte mate te duiden, omdat niet voor alle kwalificaties is aangegeven welke ‘voorafgaande’ kwalificatie voorwaardelijk is.

### **3.7.3 Samenhang in vorm**

Kwalificaties kunnen niet alleen samenhangen wat betreft inhoud, maar ook wat betreft de wijze waarop ze zijn beschreven en ingedeeld (format). De Raad constateerde eerder dat de 15 nieuwe

---

<sup>25</sup> Dit betekent dat een politiediploma op niveau 2,3, 4 of 6 expliciet als voorwaardelijk staat benoemd bij de kwalificatie

basiskwalificaties ('KSP2021') allemaal zijn geformuleerd aan de hand van leeruitkomsten en op een vergelijkbaar abstractieniveau. Dit abstractieniveau heeft te maken met de beoogde levensduur van dit type kwalificaties (8 à 10 jaar). Wat betreft vorm kennen deze kwalificaties een heldere samenhang (Politieonderwijsraad 2022)<sup>26</sup>.

Daarnaast merkte de Raad op dat deze kwalificaties niet zijn opgebouwd uit een basisdeel en een profieldeel, zoals sinds een aantal jaar in het mbo gebruikelijk is. Ook is er van keuzedelen geen sprake. De achterliggende gedachte bij deze opbouw, denken in termen van inhoudelijke verwantschap tussen kwalificaties, is echter wel duidelijk zichtbaar (Politieonderwijsraad 2022).

Het abstractieniveau van de vakspecialistische kwalificaties varieert sterk. De KSP bevat een relatief groot aantal 'oudere' vakspecialistische kwalificaties (52 in totaal) die indertijd als examenvereisten zijn beschreven<sup>27</sup>. Dit betekent dat de vereiste kennis, houding en vaardigheden in deze kwalificaties tamelijk concreet en gedetailleerd is beschreven, bijvoorbeeld door relevante wet- en regelgeving of gehanteerde werkmodellen en -methoden bij naam te noemen. In de evaluatie KSP (2018) heeft de Raad geadviseerd om kwalificaties abstracter te formuleren aan de hand van kwalificatievereisten. Bij de kwalificaties die sindsdien zijn vastgesteld is dit inderdaad zichtbaar.

Daarnaast zijn vakspecialistische kwalificaties in de loop der jaren aan de hand van verschillende formats beschreven en ook nu nog worden verschillende formats naast elkaar gebruikt. Ook bevatten vakspecialistische kwalificaties die sinds 2017 zijn ontwikkeld, aanvullende meta-informatie over de context van de kwalificatie, zoals niveau (indien bekend), doelgroep, onderbouwing van de modaliteit, eventuele voorwaardelijkheden en de status van de kwalificatie. Bij vakspecialistische kwalificaties die voor 2017 zijn ontwikkeld, is deze informatie niet beschikbaar.

Op basis van bovenstaande valt te constateren dat de mate van samenhang wat betreft de vorm van de kwalificaties in de KSP als geheel varieert. Voor de KSP2021-kwalificaties is deze helder; voor de vakspecialistische kwalificaties is er in beperktere mate sprake van samenhang in vorm.

### 3.7.4 Samenhang tussen kwalificaties en opleidingen

Zoals gezegd kan samenhang tussen kwalificaties en opleidingen als volgt er uit zien. Ten eerste betekent dit dat voor iedere kwalificatie een bijbehorende opleiding is ontwikkeld. Daarnaast houdt dit in dat iedere politieopleiding inhoudelijk is gebaseerd op een kwalificatie die is vastgesteld door de minister van Justitie en Veiligheid. Deze onderlinge relatie zou naar voren moeten komen uit een centraal register politieopleidingen, in lijn met artikel 87 lid 6 van de Politiewet 2012. Het is aan de directeur Politieacademie om dit register aan te leggen, te beheren en bekend te maken.

Op dit moment zijn voor het merendeel van alle kwalificaties politieopleidingen ontwikkeld. Bij de recent ontwikkelde basiskwalificaties (Politieagent, Wijkagent, Rechercheur, Politieleider) op niveau

---

<sup>26</sup> Daarnaast bevat de KSP nog enkele 'oude' basiskwalificaties, die de inhoudelijke voorloper zijn van de KSP2021-kwalificaties en die de komende jaren stapsgewijs worden uitgefaseerd. Deze zijn aan de hand van een ander format opgesteld en zijn minder abstract geformuleerd dan de nieuwe basiskwalificaties. Er is dus sprake van een overgangsfase tussen 'oude' en nieuwe basiskwalificaties.

<sup>27</sup> Deze kwalificaties zijn tussen 2013 en 2015 gereconstrueerd aan de hand van examendocumentatie en andere opleidingsinformatie bij de Politieacademie en zijn gepubliceerd in het boekwerk *KSP uitgebreide versie. Werkdocument voor de commissie KSP en de Politieonderwijsraad* (2015).

5 en niveau 7 is de ontwikkeling van de opleidingen nog gaande of staat deze nog gepland, dus is er nog niet in alle gevallen een directe één-op-één-relatie tussen een kwalificatie en een opleiding. Op het moment dat de betreffende opleidingen en examens gereed zijn, is dit echter wel weer het geval.

Daarnaast is bekeken of er 'onder' iedere politieopleiding een vastgestelde kwalificatie ligt<sup>28</sup>. Uit onderzoek van de Politieacademie is recentelijk gebleken dat er minder dan 10 (openbare) politieopleidingen zijn, waarvoor geen vastgestelde kwalificatie bestaat. Dit geldt ook voor ongeveer 10 heimelijke politieopleidingen. Dit betekent dat studenten bij het afronden van één van deze opleidingen een certificaat ontvangen, waarvoor niet formeel (via een vastgestelde kwalificatie) is geborgd welke KVH zij precies beheersen.

Een centraal register politieopleidingen, zoals bedoeld in artikel 87 lid 6 van de Politiewet 2012, bestaat niet. Het streven is om dit in 2024 of 2025 te realiseren; de Politieacademie is hierover in overleg met het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Waar het de aansluiting tussen kwalificaties en politieopleidingen betreft, is er op onderdelen dus ruimte voor verbetering.

Bovenstaande betreft samenhang tussen kwalificaties en opleidingen in kwantitatieve zin. Een andere manier om naar de samenhang te kijken, is door een inhoudelijke bril. Liggen de kwalificatie, de opleiding en de examens inhoudelijk voldoende in elkaars verlengde? In andere woorden: omvatten de opleiding en examens daadwerkelijk de vereiste KVH die in de kwalificatie beschreven staan? Op die manier wordt geborgd dat de student aantoonbaar de KVH voor het betreffende politiewerk beheerst die in de kwalificatie staan omschreven. En zijn de kwalificaties daadwerkelijk van waarde voor de *checks and balances* voor de kwaliteitsborging van het politieonderwijs. De Politieacademie verantwoordt dit in het opleidingsdossier van de opleiding, in het kader van kwaliteitszorg voor hun opleidingen, en de Inspectie Justitie en Veiligheid ziet hier formeel op toe.

### 3.8 Beoordeling van samenhang in de KSP op basis van voorgaande analyse

#### 3.8.1 Volgens de wet één systeem, in de praktijk een hybride systeem

In de Politiewet 2012 wordt geen onderscheid wordt gemaakt in type kwalificaties. Daardoor zijn aspecten zoals de opbouw van het kwalificatiedossier en drievoudige kwalificering formeel dus van toepassing op alle kwalificaties.

In de praktijk is dit niet aan de orde. Bovenstaande aspecten zijn wel terug te zien bij de basiskwalificaties, zoals we zagen in paragraaf 3.7. Voor de vakspecialistische kwalificaties lijkt het wettelijk kader minder goed te passen omdat deze doorgaans gericht zijn op specifieke functies en taken binnen politiewerk en relatief smal georiënteerd zijn (Politieonderwijsraad 2018). Deze kwalificaties zijn vooral van interne waarde binnen de politieorganisatie en kunnen worden gezien als

---

<sup>28</sup> Bijlage 1 bevat een aantal recente voorbeelden van dergelijke samenhang. Deze voorbeelden komen naar voren uit een recente vergelijking tussen de KSP en de onderwijscatalogus van de Politieacademie. De KSP omvatte op het moment van vergelijking 168 kwalificaties. De Politieacademie en het secretariaat van de Raad hebben deze vergelijking in de zomer van 2023 uitgevoerd ter voorbereiding op de ministeriële Regeling politieonderwijs die in 2024 van kracht is geworden. Uit deze vergelijking bleek dat bij een fors aantal politieopleidingen geen onderliggende kwalificatie beschikbaar was of dat deze (sterk) was verouderd. In november 2023 heeft daarom een grote 'inhaalslag' plaatsgevonden waarna het merendeel van de kwalificaties en opleidingen weer op elkaar is uitgelijnd.

branchekwalificaties. In het regulier mbo maken dit type kwalificaties geen deel uit van de kwalificatiestructuur, maar zijn deze ondergebracht in scholingsstructuren die de verschillende branches zelf organiseren.

Hierdoor heeft de KSP in de praktijk een hybride karakter: de structuur omvat verschillende typen kwalificaties, basis en vakspecialistisch. En in de praktijk wordt op verschillende manieren omgegaan met de wettelijke kaders. De Raad constateerde al eerder dat dit hybride karakter van de KSP een inherente complexiteit met zich meebrengt (Politieonderwijsraad 2018, p. 43).

Doordat basis- en vakspecialistische kwalificaties onder hetzelfde wettelijke regiem vallen, kunnen de beide typen kwalificaties fungeren als ‘communicerende vaten’. Een voorbeeld hiervan is de verschuivende grens tussen generalisten en specialisten, bijvoorbeeld waar het gaat om digitale aspecten in de tactische opsporing (*‘wat vandaag het werk van een specialist is, is dat morgen van de generalist’*). Waar dit in het verleden vooral terug te vinden was in vakspecialistische kwalificaties en minder in de basiskwalificaties, is dit inmiddels zo’n belangrijk aspect van het politiewerk geworden dat dit ook aan bod moet komen in basiskwalificaties.

### 3.8.2 Afbakening van de KSP ten opzichte van andere vormen van leren

De KSP is de inhoudelijke grondslag voor formele politieopleidingen. Deze staan echter ook in verbinding met andere typen opleidingen en vormen van leren binnen de politieorganisatie. Zo heeft de Politie voorjaar 2024 besloten dat politiemedewerkers zich na het behalen van het diploma Politieagent GGP (niveau 4) via informeel leren, tijdens het werken in de eenheid, verder bekwamen op onderdelen van de kwalificatie Politieagent VVC (niveau 4).

De vraag welke modaliteit aan de orde is (2 of 3), kwam in de afgelopen jaren vaak naar voren in het overleg in de commissie Kwalificaties en Raad. Als we door deze terminologie heen kijken, gaat dit in feite om de afbakening van kwalificaties ten opzichte van andere vormen van leren en ontwikkelen, zoals ‘overige opleidingen’. De nadruk op deze technische benadering van kwalificaties heeft bijgedragen aan de perceptie van de KSP als een complex geheel.

Ook kan het zijn dat onderwijs aan de Politieacademie, dat eerst onder de noemer ‘overige opleiding’ valt, zich in de loop van de tijd ontwikkelt tot een politieopleiding met een kwalificatie. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij politiewerk waar wel formeel onderwijs voor nodig wordt geacht, maar waarvoor (nog) geen wet- en regelgeving of korpsbeleid ontwikkeld is. De KSP beweegt dus mee met ontwikkelingen in het politiewerk en is geen statisch gegeven. In deze gevallen wordt dan terecht afgeweken van het uitgangspunt dat een kwalificatie wordt ontwikkeld voordat het onderwijs en de examens worden ontwikkeld.

### 3.8.3 Aantal kwalificaties

In het najaar van 2023 is in de Commissie Kwalificaties van de Raad besproken dat ook het (grote) aantal kwalificaties een rol speelt bij deze complexiteit. De vraag is of, en zo ja, welke betekenis er moet worden gegeven aan het aantal kwalificaties. Wanneer zijn het er te veel? Kunnen veel kwalificaties samen (toch) een samenhangend en gedifferentieerd geheel vormen?

De impliciete aanname lijkt te zijn dat een te groot aantal kwalificaties het zicht op onderlinge samenhang hindert, dat dit complicaties oplevert voor de samenhang met opleidingen en voor de behoeftestelling vanuit de Politie. En, een teveel aan op de kwalificaties gebaseerde opleidingen roept vragen op over beheersbaarheid, transparantie en een doelmatige besteding van publieke middelen, in lijn met gedachtenvorming hierover in het mbo (Westerhuis 2021). Inmiddels kijkt het ministerie van OCW anders aan tegen het aantal kwalificaties. Nu wordt het vooral van belang geacht dat de mbo-kwalificatiestructuur een overzichtelijk geheel is dat herkenbaar is voor partijen in het onderwijs en het bedrijfsleven.

### 3.8.4 Meer variatie in de KSP: uitbreiding aanstellingsgrond en herijking beroepsprofielen

De complexiteit van de KSP is in de afgelopen periode verder toegenomen als gevolg van twee ontwikkelingen binnen de Politie en het politieonderwijs. Om te beginnen is in 2018 de aanstellingsvorm 'specifieke inzetbaarheid' voor executieve politiemedewerkers geïntroduceerd. In de jaren daarvoor werden alle executieve politiemedewerkers via een basispolitieopleiding generiek inzetbaar; deze medewerkers zijn bevoegd en bekwaam om alle aspecten van de basispolitiezorg uit te voeren.

Sinds 2018 kunnen executieve politiemedewerker die specifiek inzetbaar zijn, in een aantal domeinen en/of werkerterreinen binnen de Politie aan het werk, zoals forensische opsporing, intelligence, digitale opsporing en milieu. Dit betreft medewerkers met specifieke deskundigheid die zij al elders hebben verworven en die deze deskundigheid inzetten binnen de context van het politiewerk. Deze medewerkers hebben algemene politiebevoegdheden, maar zijn bekwaam voor het inzetten van specifieke politietaken die horen bij hun functie; niet voor de brede basispolitiezorg.

Sinds 2018 bevat de KSP voor deze groep politiemedewerkers een nieuwe basiskwalificatie: Politiemedewerker specifieke inzet. Sinds 2022 is een basiskwalificatie voor deze doelgroep beschikbaar op twee verschillende niveaus (niveau 3 en niveau 6). Op dit moment sluit het merendeel van de vakspecialistische kwalificaties in de KSP aan op de basiskwalificaties die voorbereiden op generieke inzetbaarheid. Er zijn enkele vakspecialistische kwalificaties die expliciet aansluiten op de basiskwalificaties voor specifieke inzet, bijvoorbeeld binnen de financieel-economische opsporing, digitale opsporing en forensische opsporing. De Politie geeft aan dat voor deze doelgroep verder geen aparte vakspecialistische kwalificaties en bijbehorende opleidingen zullen worden ontwikkeld. Dat betekent dat het formele politieonderwijs op dit moment voor deze medewerkers relatief weinig mogelijkheden tot verdere professionalisering biedt die aansluiten bij hun bestaande werkzaamheden.

Een tweede ontwikkeling is de herziening van de basiskwalificaties voor het politieonderwijs in 2021-2022, resulterend in wat de KSP2021 wordt genoemd. Daaraan ten grondslag liggen zes door de Politie vastgestelde beroepsprofielen: Politieagent, Wijkagent, Rechercheur, Politieondersteuner, Politiespecialist en Politieleider. Met de komst van de inmiddels 16 nieuwe basiskwalificaties wordt meer gedifferentieerd naar politieberoep en kunnen studenten in principe rechtstreeks van buiten de



politieorganisatie instromen in een basispolitieopleiding gericht op de Wijkagent, Rechercheur of Politieleider<sup>29</sup>.

Eerder waren deze opleidingen alleen toegankelijk voor doorstromende medewerkers die al langer bij de Politie werkten en die een achtergrond hebben in de basispolitiezorg (dat wil zeggen: een diploma van de basispolitieopleiding op niveau 4 of 6). Met de mogelijkheid van directe instroom 'van buiten' in de genoemde opleidingen zullen politiemedewerkers straks niet allemaal meer een achtergrond hebben in de basispolitiezorg, waar dat in eerdere jaren wel het geval was. Dit is in de KSP nog niet volledig doorgewerkt in de vakspecialistische kwalificaties. Het huidige aanbod van vakspecialistische kwalificaties gaat nu (nog) hoofdzakelijk uit van een doelgroep van generiek inzetbare politiemedewerkers die op niveau 3 of 4 zijn geschoold en die werkervaring hebben binnen brede basispolitiezorg. Er zijn weinig vakspecialistische kwalificaties waarbij een (politie)diploma op ad-, bachelor- of masterniveau als voorwaardelijk wordt vermeld.

Een factor die verder bijdraagt aan de complexiteit van de KSP is ook dat 'oude' basiskwalificaties nog enige tijd gehandhaafd moeten blijven, omdat er nog studenten zijn ingeschreven voor de bijbehorende opleidingen. Een voorbeeld hiervan is de 'Bachelor Politiekunde'. Deze kwalificatie is nog van kracht terwijl de nieuwe KSP2021-kwalificatie 'Politieagent (niveau 6)' al is vastgesteld en de bijbehorende opleiding ervoor in 2024 van start is gegaan. In principe worden verouderde kwalificaties vervangen door nieuwe. In de praktijk blijkt dat dit niet altijd het geval is. De indruk bestaat dat nog niet alle onderwijsteams van de Politieacademie hiermee even zorgvuldig omgaan.

In het najaar van 2023 heeft een 'grote schoonmaak' van de KSP plaatsgevonden ter voorbereiding op de publicatie van de Regeling Politieonderwijs. In dit traject zijn (voorheen ontbrekende) kwalificaties ontwikkeld voor al bestaande politieopleidingen, (titels van) bestaande kwalificaties geactualiseerd en verouderde kwalificaties vervallen. Uit het gegeven dat deze 'grote schoonmaak' nodig was, blijkt dat afspraken die in de afgelopen jaren zijn gemaakt over het onderhouden, dit wil zeggen het vernieuwen, bijstellen of laten vervallen van (met name) vakspecialistische kwalificaties nog niet voldoende werken.

### 3.8.5 Verbreding en versmalling

De afgelopen jaren zijn twee ontwikkelingen zichtbaar binnen de KSP wat betreft de vakspecialistische kwalificaties. Ten eerste worden nauw aan elkaar verwante kwalificaties zo nu en dan samengevoegd tot één bredere kwalificatie. Op deze manier vormt de kwalificatie een duurzamer basis voor de bijbehorende opleidingen en neemt de fragmentatie in de KSP, met veel 'smalle kwalificaties', af. Voorbeelden hiervoor zijn de kwalificatie Bedienaar meetmiddelen verkeer, waar voorheen aparte kwalificaties bestonden voor bedienaars van ademanalyseapparatuur en *lasergun*. Een ander voorbeeld is de kwalificatie 'Groepscommandant binnen het CCB-domein', die de volgende kwalificaties heeft vervangen: 'Leidinggeven aan een ME-groep', 'Leiding geven aan een AE-groep', 'Leiding geven aan een groep beredenen ME', 'Leiding geven aan een verkenningseenheid' en 'Leiding geven aan een BE-groep'.

---

<sup>29</sup> Directe instroom 'van buiten' is al een aantal jaar mogelijk bij de opleiding Master of Criminal Investigation (Master Recherchekunde).

In de tweede plaats zijn binnen het politieonderwijs in de afgelopen tijd ook smaller geformuleerde vakspecialistische kwalificaties vastgesteld. Daarmee groeit dus het aantal kwalificaties en treedt er fragmentatie op. Voor een deel is dit te verklaren uit het opknippen van de brede leergangen die eerder deel uitmaakten van het post-initieel onderwijs PO2002. De toenmalige korpsen gaven er de voorkeur aan om deze leergangen in kleinere delen ‘in te kopen’ (Prins, 2018). Onderdelen van deze leergangen zijn vervolgens als afzonderlijke vakspecialistische kwalificaties in de KSP terecht gekomen en niet altijd meer gekoppeld aan een basiskwalificatie. Een recent voorbeeld zijn enkele onderdelen van de kwalificatie Master Recherchekunde, die de Raad als afzonderlijke kwalificaties ter vaststelling heeft aangeboden aan de minister van Justitie en Veiligheid (Winteradvies 2023). In de Raad is recentelijk opgemerkt dat het opknippen van kwalificaties *an sich* niet bezwaarlijk is, zolang de inhoudelijke samenhang met de andere kwalificaties in de KSP helder is.

Aan deze fragmentatie ligt dus de wens ten grondslag vanuit de politieorganisatie om medewerkers zo snel mogelijk inzetbaar te krijgen en/of niet te lang kwijt te zijn aan het laten volgen van een opleiding. Dat betekent soms dat er wordt gesnoeid in de inhoud van een kwalificatie om een kortere opleidingsduur te kunnen realiseren. Personeelstekorten bij de Politie versterken deze tendens.

Verder is het opknippen van kwalificaties gerelateerd aan de ambitie van Politieacademie en Politie om tot flexibel(er) politieonderwijs te komen. Ook kan dit te maken hebben met operationele en/of didactische overwegingen. In enkele domeinen, zoals forensische opsporing of bijzondere opsporing, volgen studenten geen lange opleidingen meer om in het domein te mogen werken. De opleidingstrajecten in deze domeinen zijn nu opgebouwd uit korter durende ‘start’- en vervolgoopleidingen, die gestapeld kunnen worden. In deze nieuwe opzet verwerven studenten meer *just in time* en stapsgewijs de kennis, houding en vaardigheden die het politiewerk op dat moment van hen vraagt.

### 3.8.6 Samenhang tussen kwalificaties en opleidingen: sturing en verantwoording

Zoals gezegd heeft de KSP twee functies. Ten eerste geeft deze richting aan politieopleidingen en -examens door de vereiste kennis, vaardigheden en houding voor politieberoepen en -functies te beschrijven. Daarnaast leggen betrokken partijen via de KSP-verantwoording af aan de minister van Justitie en Veiligheid over de kennis, houding en vaardigheden waar startbekwame politiemedewerkers over beschikken.

De sturende functie van de KSP is verbonden aan de mate van samenhang tussen kwalificaties en opleidingen. Als de sturende functie van de KSP werkt zoals beoogd is, dan is dit te zien in de mate van samenhang tussen kwalificaties en opleidingen. Daarbij treden verschillen aan het licht tussen de basiskwalificaties aan de ene kant en de vakspecialistische kwalificaties aan de andere kant.

Bij de 15 nieuwe basiskwalificaties die in 2022 zijn vastgesteld door de minister van Justitie en Veiligheid (‘KSP2021’) komt de sturende functie duidelijk naar voren. In 2021 is de basispolitieopleiding op niveau 4, gebaseerd op de kwalificatie Politieagent GGP (niveau 4) van start gegaan. In 2024 volgen de bacheloropleidingen op basis van de kwalificaties Politieagent (niveau 6), Rechercheur (niveau 6) en Wijkagent (niveau 6) en Politieleider (niveau 6). Voor andere basiskwalificaties volgen de bijbehorende opleidingen in de jaren daarna. De tweede functie van de KSP, *ex ante* verantwoording afleggen aan de minister van Justitie en Veiligheid, werkt voor de

basiskwalificaties in grote lijnen zoals bedoeld. Deze kwalificaties en opleidingen vertonen doorgaans dus voldoende samenhang.

Voor de vakspecialistische kwalificaties is de sturende functie nog niet vanzelfsprekend. In de afgelopen jaren zijn kwalificatievereisten in een aantal gevallen achteraf bijgesteld of nieuw ontwikkeld, terwijl de opleiding al wordt aangeboden en examens worden afgenomen. Ook is recentelijk een ‘grote schoonmaak’ uitgevoerd ten aanzien van met name vakspecialistische kwalificaties, omdat was gebleken dat de vastgestelde kwalificaties en het portfolio van politieopleidingen van de Politieacademie op een flink aantal onderdelen van elkaar afweken. Inmiddels is gebleken dat voor minder dan 10 politieopleidingen, en nog een aantal in het heimelijke domein, die soms al meerdere jaren bestaan, formeel nog geen kwalificatievereisten zijn vastgesteld<sup>30</sup>. Onduidelijk is in die gevallen in hoeverre de belangen van verschillende stakeholders zijn meegewogen in het bepalen van de inhoud van de betreffende opleidingen. Dat voor een aantal vervolgoopleidingen nog geen kwalificatievereisten zijn vastgesteld, zegt overigens niets over de kwaliteit van de betreffende opleidingen en examens.

Bovenstaande betekent dat de sturende functie van vakspecialistische kwalificaties nog niet uit de verf komt zoals bedoeld, zoals de Raad ook in 2018 constateerde<sup>31</sup>. Bij al langer bestaande politieopleidingen blijkt de formele borging van de vereiste kennis, houding en vaardigheden van politiemedewerkers via een vakspecialistische kwalificatie nog niet vanzelfsprekend. Hierdoor is voor stakeholders in het politieonderwijs en de minister van Justitie en Veiligheid voor een aantal onderdelen van politiewerk niet duidelijk wat de vereiste kennis, houding en vaardigheden van de betreffende politiemedewerkers zijn en hoe de belangen van de stakeholders zijn afgewogen. De verantwoordingsfunctie komt in deze gevallen evenmin uit de verf. Dit is ook terug te zien in de mate van samenhang tussen de vakspecialistische kwalificaties en de bijbehorende opleidingen. Zoals beschreven in paragraaf 3.7 varieert de mate van samenhang door de jaren heen.

Bij het ontwikkelen van nieuwe vakspecialistische politieopleidingen tekent zich de laatste jaren een voorzichtig positieve ontwikkeling af. Hierbij bewandelen de onderwijsteams bij de Politieacademie doorgaans wel de ‘koninklijke weg’ en wordt eerst een kwalificatie ontwikkeld, en vervolgens de examens en het curriculum.

### 3.9 Begripsverwarring

Tot slot van dit hoofdstuk signaleren we dat er op een aantal punten begripsverwarring speelt rond de KSP en het politieonderwijs. Dat heeft soms te maken met de ingewikkelde context, zoals het wettelijk kader, en soms met onbekendheid met de materie. We geven een aantal voorbeelden.

#### 3.9.1 Kwalificaties en opleidingen

Om te beginnen staat het verschil tussen een kwalificatie en een opleiding niet bij iedereen even scherp op het netvlies. Met name in het perspectief van politiemedewerkers staat een kwalificatie

---

<sup>30</sup> Bij het voorbereiden van de Regeling Politieonderwijs.

<sup>31</sup> In 2018 constateerde de Raad tijdens de evaluatie KSP dat de toetsing van vervolgw kwalificaties vooral achteraf plaatsvond, in plaats van voordat de opleiding en examens werden ontwikkeld.

vaak gelijk aan een opleiding. Dit heeft als risico dat wordt gemorreld aan het principe dat de opleider het primaat heeft bij de inrichting van het onderwijs – en de werkgever dus wegblijft bij het sterk sturen hiervan – en dat de opleider verantwoordelijk is voor de uitwerking van kwalificaties in leerplannen en examens. In dit proces werken opleider en werkgever samen, want het is immers van belang om te komen tot een uitgebalanceerde onderwijsinrichting en herkenbare leerplannen en examens. De opleider is echter in de *lead*.

De rol van een kwalificatie binnen het politieonderwijs is niet altijd helder en aan verandering onderhevig. Vanaf de introductie van de KSP begin jaren 2000 werd een kwalificatie vooral gezien als een waardepapier (diploma of certificaat) en niet als een set van KVH, zoals in het mbo. Vanaf 2017 is het denken in termen van een set van KVH langzaam gegroeid bij de betrokkenen rond het politieonderwijs.

### 3.9.2 Certificaat

Hiermee verwant is de onduidelijkheid over het begrip ‘certificaat’: het is van belang om onderscheid te maken tussen de verschillende betekenissen van dit begrip. In het verloop over de KSP in de commissie Kwalificaties is de term in de afgelopen jaren op de volgende manieren gebruikt:

- een certificaat als bewijs dat je ergens bevoegd voor bent (certificering);
- een certificaat als een representatie van bepaalde KVH zoals beschreven in een kwalificatie;
- een certificaat als een ‘los afneembaar’ onderdeel van een bredere kwalificatie;
- een certificaat als waardepapier ter afsluiting van een opleiding;
- een certificaat als ‘verzilvering’ van een opleidingsinspanning.

### 3.9.3 Overige opleidingen

Zoals gezegd, is de KSP de ‘lat’ (eindpunt) voor politieopleidingen en examens en leidt op tot startbekwaamheid. Tegelijkertijd is deze het startpunt van de HR-functie van de Politie als werkgever. Verdere ontwikkeling van een politiemedewerker naar vakbekwaamheid (professionalisering) valt buiten de KSP en is de verantwoordelijkheid van de Politie als werkgever. De ‘overige opleidingen’ zijn hier een twijfelgeval. Volgens de bestaande criteria zorgen deze voor verbreding of verdieping van al eerder verworven kennis (professionalisering), terwijl ze wel tot het formele politieonderwijs behoren. Dat werpt de vraag op of de ‘overige opleidingen’ dienen ter verbreding of verdieping van startbekwaamheid of dat deze moeten worden gezien als een eerste stap richting vakbekwaamheid?

### 3.9.4 Modaliteiten: veranderde invulling en onjuiste beeldvorming

In 2015 introduceerde de Raad de ‘modaliteiten’ in de KSP. Deze waren bedoeld om de mate van verantwoording van kwalificaties te bepalen. Hiervoor heeft de Raad een aantal criteria ontwikkeld. De criteria zijn in beginsel niet bedoeld om politieopleidingen in categorieën in te delen. Sinds enkele jaren wordt het begrip modaliteit ook in relatie tot opleidingen aan de Politieacademie gebruikt. De Politieacademie geeft aan dat deze modaliteiten zijn gekoppeld aan het type waardepapier dat wordt afgegeven bij het afronden van een opleiding, bijvoorbeeld een diploma, een certificaat of een bewijs van deelname. In deze systematiek wordt een politieopleiding in modaliteit 1 of 2 afgesloten met een formeel examen, wat betekent dat de examencommissie betrokken is bij de opleiding.

Deze verbreding van het begrip modaliteit is voor de Politieacademie behulpzaam bij de organisatie en ordening van de opleidingen. Tegelijkertijd kan de verbreding van de term zorgen voor spraakverwarring, omdat op deze manier het onderscheid tussen kwalificaties en opleidingen vervaagt. Mogelijk heeft dit eraan bijgedragen dat het overleg over kwalificaties in commissie en Raad in de afgelopen jaren ook regelmatig inging op de vorm waarin de bijbehorende *opleiding* wordt aangeboden (het 'hoe van het onderwijs'). Dit terwijl de kern van dit overleg ligt bij de vraag of de juiste kennis, houding en vaardigheden voor het betreffende politiewerk zijn beschreven (de 'lat' waaraan de student moet voldoen).

Daarnaast is in onderwijsteams bij de Politieacademie en in het werkveld het beeld ontstaan dat een politieopleiding in modaliteit 2 altijd moet zijn afgerond voordat de medewerker een functie, taak of rol kan vervullen, terwijl dat in het huidige beleid van de Politie niet altijd noodzakelijk is. Er bestaat dus onjuiste beeldvorming waar het gaat om deze categorie opleidingen.

Ook bij opleidingen in modaliteit 3 is er sprake van onjuiste beelden. In termen van de Politiewet 2012 betreft dit de 'overige opleidingen', waar doorgaans geen sprake is van een formeel examen. Dit taalgebruik wekt de indruk dat overige opleidingen minder van kwaliteit zijn dan politieopleidingen, wat niet het geval is. Ook in deze (formele) opleidingen bekwamen studenten zich verder in onderdelen van het politiewerk.

In de afgelopen jaren heeft bovenstaande spraakverwarring rondom modaliteiten in het overleg in commissie Kwalificatie en Raad bijgedragen aan een 'technische' benadering van de KSP. In andere woorden: er is veel gesproken over onder welke modaliteit een kwalificatie valt. Hierdoor was er minder ruimte om stil te staan bij de vraag of de kwalificatie de juiste KVH bevat voor een beroep, taak of functie en of examinering wel of niet aan de orde zou moeten zijn.

### 3.9.5 Startbekwaam en vakbekwaam

Zoals gezegd, beschrijven kwalificaties in de KSP de vereiste KVH voor een startbekwame politiemedewerker. Dit geldt ten eerste voor basiskwalificaties, die bestemd zijn voor studenten die nieuw de organisatie binnenkomen en toetreden tot één van de zes politieberoepen. Dit is in lijn met de werkwijze in het regulier beroepsonderwijs, waar een kwalificatie<sup>32</sup> omvat welke KVH een beginnend, startbekwame medewerker moet beheersen om aan het werk te kunnen in een beroep. In het politieonderwijs bereiden vakspecialistische kwalificaties ook voor op startbekwaamheid. Via dit type kwalificaties ontwikkelen ervaren, zittende politiemedewerkers zich verder met het oog op een andere (nieuwe) functie, rol of taak binnen het politiewerk. Een voorbeeld van de laatste doelgroep zijn politiemedewerkers in de basispolitiezorg die de rol van hulpofficier van justitie (HOvJ) gaan vervullen. Zij zijn al ervaren in de basispolitiezorg. Met het behalen van de kwalificatie HOvJ worden zij startbekwaam als HOvJ.

Het is gebleken dat de term 'startbekwaamheid' in relatie tot vakspecialistische kwalificaties regelmatig voor spraakverwarring zorgt. Vaak wordt gedacht dat vakspecialistische kwalificaties toeleiden naar vakbekwaamheid. Dit is echter niet het geval. Na het behalen van het certificaat van de vakspecialistische politieopleiding is de medewerker startbekwaam geworden voor de betreffende

---

<sup>32</sup> Of opleidingsprofielen in het hoger beroepsonderwijs

functie, taak of rol. Vervolgens wordt een medewerker stap voor stap vakbekwaam door te blijven leren en ontwikkelen tijdens het werken in de eenheid. Bij vakspecialistische kwalificaties verschillen beelden binnen het politieonderwijs dus van gangbare werkwijzen in het regulier onderwijs.

## 4. Complexiteit van de KSP: een analyse

*In het voorgaande hoofdstuk is onderzocht en geduid in hoeverre kwalificaties onderling, en kwalificaties en politieopleidingen met elkaar samenhangen. Daarnaast stelde de Raad eerder dat de KSP een complex geheel is en dat zicht nodig is op de factoren die een rol spelen bij deze complexiteit. In deze paragraaf gaan we hier nader op in. Om hier een beeld van te krijgen, plaatsen we de KSP in een bredere context en staan we stil bij het discours over de KSP in de commissie Kwalificaties en de Raad in de afgelopen jaren.*

*Hiertoe hebben we gesprekken gevoerd met enkele betrokkenen en experts van binnen en buiten het politieonderwijs. In deze paragraaf geven we weer hoe zij aankijken tegen de uitgangspunten en de uitwerking van de KSP in de huidige vorm. Daarnaast is het discours in de commissie Kwalificaties en de Raad over kwalificaties in de afgelopen jaren geanalyseerd. Deze informatie is verzameld en geclusterd in een aantal thema's, die soms enige overlap vertonen. Deze thema's vormen de achtergrond voor de beoordeling van de huidige KSP en eventuele aanpassingen daarin.*

### 4.1 Doelen van de KSP

De KSP is in het leven geroepen als instrument om de aansluiting van het politieonderwijs op de politiepraktijk te ondersteunen en de vermaatschappelijking van de politie te versterken, zo zagen we in hoofdstuk 2. Daartoe sluit het politieonderwijs aan op het regulier onderwijs. Deze uitgangspunten worden anno 2024 nog steeds onderschreven.

De feitelijke uitwerking daarvan is hiermee niet altijd meer in lijn. Bij die uitwerking is de afgelopen jaren de aandacht vooral uitgegaan naar de uitwerking van afzonderlijke kwalificaties en een verdere verfijning van het systeem binnen de bestaande kaders. Dit heeft geresulteerd in een overwegend 'technische' benadering van de KSP, waarbij veel aandacht is uitgegaan naar de vraag welke modaliteit passend is voor een kwalificatie. De bedoeling van de KSP als instrument om de aansluiting tussen politiepraktijk, politieonderwijs en regulier onderwijs te ondersteunen (*the why*), is daarbij op de achtergrond geraakt.

De aansluiting op het regulier beroepsonderwijs blijkt niet langer vanzelfsprekend. Een aantal mechanismen naar analogie van het regulier beroepsonderwijs zijn formeel nog steeds van toepassing, zoals de verschillende kwalificatieniveaus, eenduidige instroomeisen, werken met kwalificaties en de functie en brede samenstelling van de Politieonderwijsraad. De *inhoudelijke* aansluiting van politiekwalificaties op het regulier onderwijs lijkt materieel echter steeds minder aan de orde. Zo komt in het politieonderwijs het principe van drievoudige kwalificering wel terug in de basiskwalificaties op niveau 5 t/m 7, en in een aangepaste vorm voor de kwalificaties op niveau 4 (Politieonderwijsraad 2022), maar niet bij vakspecialistische kwalificaties.

### 4.2 Verwevenheid van verschillende logica's

Het vertrekpunt van de KSP, het ondersteunen van de verbinding van het politiewerk aan het politieonderwijs en het regulier beroepsonderwijs, impliceert dat er een balans is in logica's: tussen

die vanuit het werkveld, de organisatie, de onderwijsinstelling, het Openbaar Ministerie, het openbaar bestuur en vanuit het regulier beroepsonderwijs<sup>33</sup>.

De institutionele setting van het politieonderwijs met één werkgever en één opleider, waarbij de opleider bovendien is gepositioneerd binnen het bestel, maakt dat de Politieacademie soms wordt gezien als een regulier onderdeel van de Politie: als de ‘dertiende’ eenheid van het korps of als interne opleidingsdienst. Dit lijkt in de hand te werken dat het werkgevers- of organisatieperspectief op het onderwijs, en daarmee op de KSP, dominant is. De nadruk ligt op de organisatielogica, ten koste van de kwalificatielogica, zonder dat dit wordt gecorrigeerd door andere stakeholders.

Dominantie van organisatielogica openbaart zich bijvoorbeeld in de nadruk op vakmatige kwalificering ten koste van de wettelijk vereiste drievoudige kwalificering. Er is daarmee minder oog voor generieke competenties en voor de persoonlijke ontplooiing van studenten als mens en burger. Degenen die onderwijs genieten worden meer beschouwd als werknemers-in-opleiding (wat ze formeel juridisch ook zijn) dan als lerenden. Hiermee verbonden is de nadruk op de organisatie-interne waarde van aan opleidingen verbonden waardepapieren.

Dominantie van organisatielogica is ook zichtbaar in het gegeven dat besluiten uit het overleg tussen ministerie, Politie en politievakbonden (het CGOP) die rechtstreeks het onderwijs raken, worden genomen zonder dat stakeholders van het onderwijs zich daar formeel over hebben kunnen uitspreken. Een sprekend voorbeeld zijn de afspraken over de duur van de nieuwe basispolitieopleiding niveau 4 (PO21): de opleidingsduur was vastgesteld op twee jaar voordat de ontwikkeling van de onderliggende kwalificaties was afgerond. En, voorjaar 2024 heeft de Politie besloten dat studenten van de basispolitieopleiding Politieagent GGP (niveau 4) zich tijdens het werken in de eenheid verder bekwamen op aspecten van veel voorkomende criminaliteit, na het behalen van het diploma. Hiertoe worden onderdelen van de kwalificatie Politieagent VVC (niveau 4) benut. Het uitstroomprofiel VVC bij de basispolitieopleiding op niveau 4 vervalt. De Politie heeft dit besloten omdat de politie-eenheden onvoldoende capaciteit hebben om studenten met het uitstroomprofiel VVC te begeleiden tijdens de praktijkonderdelen van deze opleiding.

Een ander voorbeeld vormen de zogeheten opleidingsprofielen<sup>34</sup> als onderdeel van het functiegebouw (LFNP). Hierin wordt onder meer beschreven welke opleiding een medewerker gevolgd moet hebben om een functie te mogen uitoefenen en eventueel daaraan verbonden certificeringseisen. In dat laatste geval moet er een kwalificatie ten grondslag liggen aan de genoemde opleiding.

Functiegebouw en opleidingsprofielen komen niet voort uit het onderwijsdomein. Zij hebben een andere functie dan kwalificaties. In feite wordt er op deze manier een onderwijsstructuur (KSP) verweven met een HRM-instrument (functiegebouw). De Politie onderkent dat certificeringseisen voortkomend uit het functiegebouw en/of uit eigen beleid van de Politie, of een onjuiste interpretatie hiervan, bijdragen aan ongewenste fragmentering en het uitdijen van de KSP. De Directie HRM van de Politie is daarom in 2023 gestart met een doorlichting van alle opleidingsprofielen van het LFNP, om na te gaan welke *opleidingen* verplicht dan wel wenselijk zijn om de betreffende taak of rol in het

---

<sup>33</sup> Met de term ‘logica’ bedoelen we dat het gaat om een geheel van ideeën en daaraan gekoppelde begrippen en termen.

<sup>34</sup> Niet te verwarren met de opleidingsprofielen in het regulier hoger beroepsonderwijs.



politiewerk te kunnen vervullen. Een leidend criterium hierbij is de vraag of de opleiding moet zijn afgerond voordat de medewerker de functie, taak of rol gaat vervullen, of dat deze gevolgd kan worden terwijl de medewerker al aan de slag is en met name een steuntje in de rug is om zich verder te bekwamen in de functie, taak of rol.

Ook speelt volgens enkele gesprekspartners mee dat er soms vanuit het werkveld op wordt aangedrongen om opleidingen af te sluiten met een certificaat. Zo'n waardepapier zou medewerkers een zekere status geven en een beloning vormen voor de geleverde opleidingsinspanning. Gevolg is echter dat er een kwalificatie aan de opleiding kan worden verbonden, terwijl de aard van het werk vanuit kwalificatieperspectief daartoe niet altijd een directe aanleiding geeft<sup>35</sup>. Ook hebben verschillende gesprekspartners aangegeven dat binnen de Politie professionaliseringsbehoeften vaak vervuld worden via een formele opleiding, terwijl dat niet altijd nodig zou zijn (de zogenaamde 'opleidingsreflex').

### 4.3 Uiteenlopende perspectieven op de KSP

In de voorgaande hoofdstukken hebben we gezien dat er verschillende invalshoeken zijn om de KSP te bezien. Zo is er de juridische indeling van politieonderwijs in politieopleidingen en overige opleidingen zoals geformuleerd in de Politiewet 2012 en zoals deze wordt gehanteerd in de Regeling Politieonderwijs. Daarnaast zijn de modaliteiten, aanvankelijk bedoeld als een mechanisme voor het verantwoorden van kwalificaties, uitgegroeid tot een instrument dat de Politieacademie ook hanteert bij het ordenen van haar opleidingsportfolio. Het onderscheid tussen kwalificaties en opleidingen is hierdoor vervaagd. Ook is er sprake van onjuiste beeldvorming bij vakspecialistische kwalificaties: dit zou *opleidingen* betreffen die altijd afgerond moeten zijn voordat een medewerker de rol of functie gaat vervullen.

Daarnaast bestaat bij de Politie vanuit organisatieperspectief de wens tot doorlopende leerlijnen en een KSP die 'logische loopbaanroutes' ondersteunt, om politiemedewerkers te faciliteren in hun professionele ontwikkeling. Dit staat in sommige gevallen op gespannen voet met de criteria om kwalificaties te ordenen in basiskwalificaties (modaliteit 1) en vakspecialistische kwalificaties (modaliteit 2).

Bovenstaande perspectieven verschillen in achtergrond en komen allen voor in het discours over de KSP in de commissie Kwalificaties en de Raad. Omdat deze benaderingen ongelijksoortig zijn, zorgt dit met regelmaat voor spraakverwarring bij betrokkenen.

### 4.4 Rolverdeling

De Politieacademie vervult in het politieonderwijs een driedubbele rol: zij is de ontwikkelaar van kwalificaties, de ontwikkelaar en uitvoerder van het onderwijs en het examinerend en certificerend instituut. In het mbo (weliswaar andere context en schaalgrootte) zijn deze rollen uitdrukkelijk van

---

<sup>35</sup> In het verleden speelde ook bekostiging een rol. Als een opleiding werd aangemerkt als 'functiegerichte applicatie' met een certificeringseis, dan werd de opleiding bekostigd uit een centrale middelen (het loopbaanbudget) in plaats van uit de eigen middelen van de toenmalige korpsen.

elkaar gescheiden. Omdat kwalificaties worden ontwikkeld door SBB, kunnen onderwijsteams zich volledig richten op de curricula en examens.

Binnen de Politieacademie zijn de onderwijsteams zowel belast met het maken van kwalificaties als met het ontwikkelen en aanbieden van onderwijs en examens. Het (tijdig) ontwikkelen van (brede) kwalificaties is bij een aantal onderwijsteams nog geen usance, zo geven gesprekspartners aan. De aandacht van de onderwijsteams gaat primair uit naar het ontwikkelen en uitvoeren van onderwijs. Dit is begrijpelijk, gezien de grote druk op de onderwijscapaciteit.

Dit blijkt ook uit het feit dat in de afgelopen jaren regelmatig is onderzocht of iedere politieopleiding is gebaseerd op een vastgestelde kwalificatie, door alle vastgestelde kwalificaties in de KSP en de onderwijscatalogus van de Politieacademie naast elkaar te leggen. Dit is een aantal keer aanleiding geweest voor een inhaalslag, waarbij kwalificaties van al langer bestaande politieopleidingen werden ontwikkeld en vastgesteld. Er lijkt dus nog een weg te gaan voordat bij alle betreffende onderwijsteams kwalificaties en opleidingen structureel op elkaar afgestemd zijn en blijven. Gesprekspartners wijten dit aan enerzijds onvoldoende besef bij onderwijsteams van het belang van kwalificaties om richting te geven aan opleidingen en anderzijds op onvoldoende sturing binnen de Politieacademie op het tijdig borgen van kwalificaties.

Gesprekspartners geven verder aan dat de onderwijsteams bij nieuwe politieopleidingen de kwalificatievereisten doorgaans wel als eerste stap formuleren, in samenwerking met het werkveld. Vervolgens wordt de bijbehorende opleiding en examen(s) ontwikkeld, waarvoor de kwalificatie het inhoudelijke vertrekpunt is. Het komt echter voor dat de Politieacademie de kwalificatie op een later moment ter advisering voorlegt aan commissie Kwalificaties en Raad, als de opleiding en examen(s) er al (langere tijd) zijn. Dit kan dus zorgen voor een vertekend beeld; de kwalificatie is dan wel degelijk richtinggevend geweest voor de inhoud van de opleiding en examens, alleen blijkt dit niet uit het moment van advisering door de Commissie Kwalificaties en Raad. De Politieacademie signaleert dan ook dat leidinggevendenden bij de Politieacademie op de genoemde aspecten steviger sturing kunnen geven aan de onderwijsteams.

#### **4.5 Aantal kwalificaties en politieopleidingen in het politieonderwijs**

Op dit moment telt de KSP in totaal 161 vastgestelde kwalificaties. Deze zijn de inhoudelijke grondslag voor ongeveer 200 politieopleidingen en bijbehorende examens bij de Politieacademie.

Het aantal kwalificaties en opleidingen lijkt op de achtergrond van belang te zijn bij het verzoek van het Ministerie van Justitie en Veiligheid om te adviseren over de samenhang in de kwalificatiestructuur. In het regulier mbo is de discussie hierover al een aantal jaar gaande, waarbij het terugdringen van het aantal kwalificaties een belangrijk beleidsvoornemen is van het Ministerie van OCW. Immers, wanneer er veel kwalificaties zijn en een dito aantal opleidingen, kan dit een wissel trekken op de organiseerbaarheid van de opleiding en examens en is het de vraag of de kwaliteit van de opleiding voldoende geborgd kan worden, zo is de gedachte. Inmiddels wordt de hoeveelheid kwalificaties in het regulier mbo minder van belang geacht. In de ogen van betrokken partijen moet de KS vooral een overzichtelijk geheel vormen dat herkenbaar is voor onderwijs en arbeidsmarkt.

Binnen het politieonderwijs is gebleken dat het aantal kwalificaties waaruit de KSP bestaat, van betekenis is voor de complexiteit van de huidige KSP. Betrokken partijen lijken van mening te zijn dat er teveel kwalificaties zijn, voornamelijk ten behoeve van het vakspecialistisch politieonderwijs. Hierbij kan de vraag worden gesteld of het aantal kwalificaties *an sich* reden tot zorg is. Of komt dit mogelijk eerder door het gegeven dat niet altijd duidelijk is hoe al deze (soms smalle) kwalificaties zich tot elkaar verhouden? Of doordat een kwalificatie betekent dat de betreffende politieopleiding wordt afgesloten met een formeel examen, en dat het afnemen en organiseren van examens een beroep doet op onderwijsteams bij de Politieacademie die al lange tijd (fors) overvraagd zijn? Of doordat een formeel examen niet altijd nodig is, omdat de aard van het betreffende politiewerk daar geen aanleiding voor zou zijn? Er zijn dus verschillende manieren om naar het totaal aantal kwalificaties in de KSP te kijken.

Waar het gaat om het aantal politieopleidingen lijken dezelfde vragen als (voorheen) in het regulier mbo een rol te spelen. Als er veel (varianten van) politieopleidingen bestaan, wat betekent dit voor de bedrijfsvoering van de Politieacademie; wat vraagt dit van de onderwijsteams en benodigde onderwijsfaciliteiten? Wanneer telt een politieopleiding 'genoeg' studenten om 'rendabel' te zijn? Hoe kan de kwaliteit van alle opleidingen, ook die met een beperkt aantal studenten, goed worden geborgd?

Naast voorgaande vragen die over de aanbodzijde van het onderwijs gaan, kan ook worden gekeken naar de vraag vanuit de verschillende delen van de politieorganisatie. Is de Politie in staat om, vanuit de inhoud van het politiewerk, helder te formuleren wat haar (kwalitatieve) behoefte is voor professionalisering van politiemedewerkers en wanneer een politieopleiding hiervoor een passende oplossing is? Hoe kunnen partijen omgaan met de aanzienlijke overvraag naar politieopleidingen, kan dit worden begrensd?

Een belangrijk verschil met de discussie in het mbo is dat de Politieacademie, als enige aanbieder van formeel politieonderwijs en dus zonder concurrentie, niet in staat is om opleidingen uit te ruilen met andere onderwijsinstellingen zoals dit wel in het regulier mbo mogelijk is.

#### **4.6 Tussenbalans: welke factoren dragen bij aan de complexiteit van de KSP?**

In paragraaf 2.3 is een aantal verschillen omschreven tussen de kwalificatiestructuur in het regulier mbo en de KSP. Waar het gaat om de uitgangspunten is dit het aantal betrokken partijen (één-op-één relatie tussen onderwijsinstelling en werkgever in het politieonderwijs), het specifieke karakter van politiewerk en de sterke mate van regulering van politiewerk. Ook de uitwerking van deze uitgangspunten verschilt in het politieonderwijs ten opzichte van het regulier mbo; zo verloopt het ontwikkelen en vaststellen van kwalificaties via een andere route dan in het mbo (Politieacademie ontwikkelt de kwalificaties, Raad adviseert over vaststelling). Daarnaast bestrijkt de KSP naast een aantal mbo-niveaus ook NLQF-niveau 5 tot en 7. Tot slot omvat de KSP basis- en vakspecialistische kwalificaties, waar dit laatste type kwalificaties in het regulier mbo een verantwoordelijkheid is die buiten de kwalificatiestructuur bij de branches en sectoren zelf ligt.

Een relevante vraag is in hoeverre deze verschillen in uitgangspunten en uitwerking een rol spelen bij de geconstateerde complexiteit in de KSP en het streven naar verbeterde samenhang in de KSP. Het is belangrijk dat de Raad hier een helder beeld van heeft, zodat de Raad vervolgens kan bezien welke aspecten in de KSP zelf of in de context van de KSP mogelijk om bijstelling vragen.

Twee aspecten zijn hier van belang. Ten eerste is dat de aard van het politiewerk, dat een sterke mate van regulering kent. Relatief veel aspecten van politiewerk (taken, rollen, activiteiten) vereisen volgens de wetgever of de Politie certificering. Dit vraagt om een formeel examen en daarmee is een kwalificatie aan de orde. Als voor ieder te certificeren aspect van politiewerk een afzonderlijke kwalificatie wordt opgesteld, wat in de afgelopen jaren in een aantal vakgebieden binnen het vakspecialistisch politieonderwijs het geval was, zorgt dit voor relatief veel 'smalle' kwalificaties. Als daarbij niet duidelijk is hoe deze kwalificaties zich verhouden tot de overige kwalificaties in de KSP, zorgt dit voor versnippering en komt dit de transparantie van de KSP als structuur niet ten goede.

Het tweede aspect is de één-op-één-relatie tussen de Politieacademie als onderwijsinstelling en de Politie als werkgever en vragende partij. Dit speelt op verschillende manieren een rol in de geconstateerde complexiteit in de KSP. Om te beginnen gaat dit om de Politie als vragende partij; HRM-aspecten bij de Politie zijn een belangrijk ijkpunt bij het ontwikkelen en toetsen van kwalificaties. Dit is bijvoorbeeld te zien aan het feit dat het niveau van vakspecialistische kwalificaties regelmatig wordt geduid aan de hand van functiebenamingen vanuit het LFNP.

Ook spelen de opleidingsprofielen van het LFNP een rol. Vakorganisaties, werkgever en ministerie beslissen binnen het georganiseerd overleg (CGOP) samen over de samenstelling hiervan en dus ook welke opleidingen (en daarmee kwalificaties) verplicht zijn voor welke functie. Over deze opleidingsprofielen zijn in de commissie Kwalificaties in de afgelopen jaren verschillende geluiden gehoord. Enerzijds werd het feit dat een *politieopleiding* in een opleidingsprofiel werd genoemd, aangedragen als onderbouwing voor het feit dat een kwalificatie aan de orde was (criterium: certificeringsplicht vanuit het LFNP). Aan de andere kant geeft de Politie aan dat een opleiding sinds enkele jaren pas in het opleidingsprofiel wordt opgenomen als de onderliggende kwalificatie is vastgesteld door de Minister van Justitie en Veiligheid. Daarnaast worden binnen het CGOP afspraken gemaakt die raken aan de vormgeving van het politieonderwijs. Zo is de duur van de basispolitieopleiding op niveau 4 (PO21) in dit gremium vastgesteld.

Als de werkgever sterke opvattingen heeft over de onderwijsuitvoering – zoals de vraag of er geëxamineerd moet worden, wat de maximale opleidingsduur moet zijn of hoe groot het aandeel leren op de werkplek moet zijn - kan dit op twee manieren zijn uitwerking hebben op de KSP. Als de kwalificatie passend wordt gemaakt aan de opleidingsduur, vanuit de vraag: welke KVH kan de student zich redelijkerwijs eigen maken binnen de gestelde opleidingsduur, kan dit leiden tot versmalling in kwalificaties en daarmee tot fragmentatie in de KSP. Als de kwalificatie echter te 'vol' is om de vereiste KVH in voldoende mate in de vingers te krijgen binnen de gestelde opleidingsduur, kan dat tot de vraag leiden in hoeverre de betreffende medewerker daadwerkelijk startbekwaam wordt. Kunnen collega's, burgers, ketenpartners en ministerie ervan uitgaan dat de politiemedewerker de KVH beheerst die omschreven staan in de kwalificatie, of is deze een 'papierrealiteit'?

Ook aan de aanbodkant speelt de één-op-één-relatie een rol. Zoals gezegd vervult de Politieacademie een driedubbele rol in het politieonderwijs; de onderwijsteams bij de Politieacademie ontwikkelen de kwalificaties, ontwikkelen de opleidingen en de examens en voeren deze uit. Bij het ontwikkelen van kwalificaties werken de onderwijsteams nauw samen met vertegenwoordigers van het werkveld. Andere belanghebbenden bij het politieonderwijs, zoals het bevoegd gezag, zijn doorgaans niet navolgbaar betrokken in dit stadium. Deze 'politie-interne' oriëntatie kan eraan bijdragen dat de commissie Kwalificaties en Raad, waar meerdere perspectieven op het politiewerk op tafel liggen, het samenstel van kwalificaties in de KSP en het overleg hierover als complex ervaart. De KSP, als 'gekanaliseerde frictie van belangen en logica's', valt of staat immers met een balans in de verschillende perspectieven op de vereiste KVH voor politiewerk. Een bijkomende factor is dat het overleg over kwalificaties in de afgelopen jaren een relatief 'technisch' gehalte had, waarbij de vraag van welke modaliteit er sprake is (2 of 3) op de voorgrond stond. Daarbij was er minder ruimte voor de vraag of examinering aan de orde moet zijn en of de juiste KVH voor het betreffende politiewerk op papier stonden.

Een ander aspect van de één-op-één-relatie is het feit dat de Politieacademie zoals gezegd de enige (formele) aanbieder is van politieopleidingen en -examens. Politie-eenheden kunnen niet kiezen bij welke aanbieder zij hun onderwijsbehoefte onder de aandacht brengen. De capaciteit die de Politieacademie van het korps krijgt om tegemoet te komen aan de behoefte van de Politie aan (met name) vakspecialistisch politieonderwijs, is al lange tijd niet toereikend voor de grote opleidingsvraag vanuit de Politie. Door deze overvraag naar opleidingsplekken is de druk op de onderwijsteams groot. Daarnaast kan het ontwikkelen van verschillende opleidingsvarianten het ontwikkelen van onderliggende kwalificaties inhoudelijk compliceren terwijl de onderwijsteams al weinig tijd en ruimte hebben voor deze taak. Achter deze pragmatische constatering gaat ook een principiële vraag schuil. Is het wenselijk om het in goede banen leiden van de inherente spanning tussen de belangen van het werkveld, de werkgever, de student en van de onderwijsinstelling neer te leggen bij de onderwijsteams, als direct betrokken onderdeel van het onderwijsveld?

De KSP is in de jaren 2000 ontwikkeld als instrument om het politieonderwijs en het politiewerk aan elkaar te verbinden en daarnaast aan te sluiten bij het regulier onderwijs. De afgelopen jaren lijkt dit laatste naar de achtergrond te zijn geraakt, mogelijk mede als gevolg van de eenwording van de Politie en het onderbrengen van de Politieacademie in de politieorganisatie. Dit is te zien aan de duidelijke oriëntatie op HR-aspecten van de politieorganisatie, zoals het ordenen van vakspecialistische kwalificaties in termen van het functiegebouw van de Politie. Dit kan tot gevolg hebben dat de herkenbaarheid hiervan buiten de politie afneemt.

## 5. Bronnen

- Grotendorst, A. (red.) (2002) *Leren in veiligheid. Het nieuwe politieonderwijs in maatschappelijk perspectief*. Apeldoorn, LSOP.
- Huisjes, H. (2010) *Geschiedenis van de verandering, beknopte geschiedenis van het Nederlandse politieonderwijs met nadruk op de periode vanaf 2002*
- Inspectie Justitie en Veiligheid (2020) *Toezichtkader politieonderwijs, geldend vanaf 2017*. Den Haag.
- Inspectie van het Onderwijs (2014) *Kwaliteit kleine mbo-opleidingen*. Utrecht.
- MBO Raad (2024) *Kwalificatiestructuur*. Geraadpleegd op 19 januari 2024 via <https://www.mboraad.nl/themas/kwalificatiestructuur>
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2024) *Reactie op verzoek om beantwoording vragen V-100 over het thema Aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt*. Brief aan Tweede Kamer der Staten-Generaal, d.d. 7 juni 2024, kenmerk 46302821
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2015) *Wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met het regelen van keuzedelen waarop beroepsopleidingen mede worden gebaseerd. Memorie van Toelichting*. Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 34 160, nr. 3
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (1993) *Bepalingen met betrekking tot de educatie en het beroepsonderwijs (Wet educatie en beroepsonderwijs)*. Memorie van Toelichting. Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 1993-1994, 23 778, nr. 3.
- NCP NLQF (2021) *Mijlpalen Nederlands Kwalificatieraamwerk NLQF*. 's-Hertogenbosch.
- Onstenk, J., Berg, van den, J. en Westerhuis, A. (2022) *Van beroep naar onderwijs en terug: een verhaal van twee werelden*. 's-Hertogenbosch, Expertisecentrum Beroepsonderwijs.
- Politieacademie (2024) *Onderwijs- en Examenregeling Politieacademie 2024*. Apeldoorn.
- Politieacademie (2022) *KSP2021. De nieuwe Kwalificatiestructuur Politieonderwijs*. Apeldoorn.
- Politieacademie (2021) *Reglement Examencommissies*. Apeldoorn.
- Politieacademie (2020) *Kwaliteitsdossier 3.0. Samenwerken aan betrouwbare onderwijskwaliteit*. Apeldoorn.
- Politieonderwijsraad (2022) *Stelseltoets KSP2021. Nota van bevindingen*. Den Haag
- Politieonderwijsraad (2018) *De kwalificatiestructuur politieonderwijs: bouwstenen voor de toekomst. Adviesrapport naar aanleiding van de evaluatie kwalificatiestructuur politieonderwijs*. Den Haag
- Politieonderwijsraad (2015) *Najaarsadvies 2015*. Den Haag
- Politieonderwijsraad (2013) *Najaarsadvies 2013*. Den Haag
- Prins, J. (2018) 'De ontwikkeling van het Nederlandse politieonderwijs en het kwaliteitsbeleid in de afgelopen twintig jaar. Van strategie naar uitvoering', *Cahiers Politiestudies*, 2018-4, p. 121-138.
- SBB (2023) *Adviesvraag. Inzichten voor een toekomstbestendige kwalificatiestructuur*. Zoetermeer.
- Twynstra Gudde (2007) *Partners in leren. Evaluatie van het samenhangend stelsel van politieonderwijs*. Apeldoorn, Politieacademie.
- Vink, R., Oosterling, M., Vermeulen, M., Eimers, T. en Kennis, R. (2010) *Doelmatigheid van het middelbaar beroepsonderwijs*. Tilburg, IVA beleidsonderzoek en advies.

Westerhuis, A. (2021) *Kwalificatiestructuur mbo als communicatie-instrument*. Canon Beroepsonderwijs. Geraadpleegd op 18 augustus 2023 via <https://canonberoepsonderwijs.nl/onderwijsstelsel-wetgeving-en-beleid/kwalificatiestructuur-mbo-als-communicatie-instrument/#1605777696831-9d883a8b-e807>

## Bijlage 1. Verantwoording cijfermatige onderbouwing

### Vertrekpunt voor de feiten en cijfers over de KSP in deze notitie

Het aantal kwalificaties dat in deze notitie is genoemd gaat uit van het volgende:

- Het gaat om kwalificaties waarvan het Ministerie van Justitie en Veiligheid in de afgelopen jaren de titel en inhoud heeft vastgesteld, op advies van de Politieonderwijsraad.
- Dit betreft zowel openbare als heimelijke kwalificaties.
- In de Regeling Politieonderwijs worden kwalificaties aangewezen en gepubliceerd. Dit geldt vooralsnog niet voor heimelijke kwalificaties, omdat partijen het niet wenselijk achten dat deze gepubliceerd worden en de vereiste KVH voor dit type politiewerk daarmee openbaar worden. Op dit moment is er nog geen juridische grondslag die het mogelijk maakt om deze kwalificaties *niet* te publiceren in de Regeling.

Ook is een aantal openbare kwalificaties op niveau 5 en 7 hier niet in opgenomen, terwijl deze al wel zijn vastgesteld door het Ministerie van JenV. Daarom biedt de Regeling Politieonderwijs onvoldoende actueel zicht op alle kwalificaties in de KSP en wordt de Regeling niet als uitgangspunt genomen voor het aantal kwalificaties in de KSP.

### Samenhang tussen kwalificaties en politieopleidingen

De kwalificaties in de KSP en politieopleidingen aan de Politieacademie kunnen op verschillende manieren op elkaar aansluiten. Voorbeelden hiervan zijn:

Type samenhang	Naam kwalificatie	Naam politieopleiding
Een kwalificatie is de grondslag voor één politieopleiding ( <i>één-op-één-relatie</i> )	Familieagent	Familieagent
	Generalist operationeel centrum	Generalist operationeel centrum
	Officier van Dienst Intelligence	Officier van Dienst Intelligence
Een kwalificatie is de grondslag voor meerdere politieopleidingen ( <i>één-op-veel-relatie</i> )	Bedienaar meetmiddelen verkeer	Bedienaar Meetmiddel: Ademanalyseapparaat  Bedienaar Meetmiddel: Bromfietsrollentestbank  Bedienaar Meetmiddel: Geluidsniveaumeter  Bedienaar Meetmiddel: Lasersnelheidsmeter



		Bedienaar Meetmiddel: Lichtdoorlatendheidsmeter  Bedienaar Meetmiddel: Wiellastmeters
	Politierijinstructeur	Politierijinstructeur A Politierijinstructeur B Politierijinstructeur C Politierijinstructeur D
	Chauffeur binnen een ME- inzet	Chauffeur binnen een ME inzet: AE Chauffeur binnen een ME inzet: ME

### **Politieopleidingen zonder onderliggende kwalificatie**

Uit recent onderzoek van de Politieacademie blijkt dat er minder dan 10 politieopleidingen zijn, waarvoor geen kwalificatie is vastgesteld. Een merendeel van deze opleidingen is gericht op het vakgebied Forensische opsporing. Daarnaast geldt dit voor enkele opleidingen die zijn gericht op undercover-politiewerk.